

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike — inerati do 80 peti vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inerati peti vrsta Din 4.—, Popust po dogovoru, inerati davek posebej — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopis se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knežjeva ulica št. 5
Telefon: 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocanova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Izjava finančnega ministra:

Državni proračun povišan za 1.27 milijarde

Sinoči je finančni minister predložil predlog novega proračuna narodni skupščini — Proračun znaša 12 milijard 180 milijonov — Finančni minister pravi, da se davki ne bodo posebej povišali

Beograd, 20. novembra. r. Sinoči je finančni minister g. Dušan Letica izročil predsedniku narodne skupščine predlog proračuna in finančnega zakona za leto 1938/39. Ob tej priliki je dal novinarjem daljšo izjavo, v kateri pravi med drugim:

Predlog državnega proračuna in finančnega zakona za leto 1938/39 je bil pravčasno sestavljen in danes predložen narodni skupščini v skladu z določbami ustave. Predloženi proračun je uravnotežen in znaša 12.180 milijonov dinarjev, to je za 1 milijardo 270 milijonov več kakor sedanja proračuna. Ravnotežje v novem proračunu je doseženo brez novih davkov, prav tako pa tudi ni predvideno nikakoli povišanje obstoječih davčin. Potrebno kritje je najdeno v povečanju dosedanjih proračunskih dohodkov kot posledica močnejšega pulziranja gospodarskega življenja in okrepite kupne moči širokih slojev potrošnikov.

V predlogu novega proračuna so morali logično priti do izraza še izvedeni ukrepi vlade za povečanje prejemkov državnih uradnikov ter ves niz gospodarskih ukrepov, ki jih je izdala vlada v svrhu gospodarske osvoboditve našega naroda ter za zadovoljitev največjih interesov naše državne obrambe.

Kako se razdeli povišek proračuna

Državni proračun ni samo računski spis, marveč obsega ves politični program. Lahko se z vso upravičenostjo reče, da ta proračun državno-gospodarski in narodno-obrambni. Od skupnega povečanja v višini 1.27 milijarde dinarjev odpade ena milijarda na državno gospodarstvo in narodno obrambo. Povečanje je torej ali neposredno produktivno, ker ima svoje kritje v povečani produktivnosti in rentabilnosti državnih gospodarskih podjetij, ali pa

se nanaša na nujne in nesporne interese varnosti naše državne celine in njene politične neodvisnosti. Ostalo povečanje v višini 270 milijonov obsega že izvršeno povečanje prejemkov državnih nameštencev v višini okrog 140 milijonov (poleg 100 milijonov, ki so v ta namen že zapošteni v povečanju izdatkov za gospodarstvo in narodno obrambo). 30 milijonov je določenih za popravilo cest, okrog 12 milijonov za nastavitve 500 novih učiteljev in 150 profesorjev, pri čemer so zagotovljeni tudi dovoljni krediti za njihovo napredovanje. Za potrebe bolnišnic in higijskih ustanov ter za nastavitve okrog 400 zdravnikov in bolničarjev je predvidenih 15 milijonov, za pospeševanje kmetijstva in živinoreje pa 2 milijona več. Za vse ostale administrativne potrebe vseh ostalih pa-nog državne uprave je predvideno povečanje za skupno 35 milijonov.

S predlogom državnega proračuna je bil danes predložen narodnemu predstavništvu v odobritev tudi zaključni račun za preteklo proračunsko leto 1936/37, ki je poteklo 31. avgusta 1937.

Rezultat poslednje računске dobe 1936/37 katerih zaključni računi so bili danes predloženi v odobritev, je v primerjavi s prejšnjimi zelo poveljen. Poveljen je tako glede proračunskega gospodarstva kakor glede celokupnega financiranja tekom te dobe. V proračunskem pogledu se kaže presežek vplaćanih dohodkov nad izvršenimi izdatki v znesku 512.809.948 Din. Tu di v izvenproračunskem poslovanju, torej glede na račun obratnega kapitala glavne državne blaginje je bil dosežen suficit, ki znaša 46.147.045 Din.

Ne da bi se udajal neumestnemu optimizmu, morem vendarle ugotoviti, da vlagam novi predlog državnega proračuna za leto 1938/39 pod ugodnejšimi perspektivami za bodočnost. Zato moremo pričakovati, da se bodo tudi prihodnje, od katerih bo odvisna njegova pravilna izvedba tako na čisto gospodarskem področju, kakor tudi na valutnem in finenčno-kreditnem, pozitivno razvijale.

Predlog proračuna, ki ga je finančni minister Dušan Letica danes predložil narodni skupščini, bo plenumu Narodne skupščine sporečen v torek 23. t. m. in bo

takoj v smislu poslovnega reda predložen skupščinskemu finančnemu odboru v nadaljnjo obravnavo. Finančni odbor narodne skupščine bo pričel zasedati 2. decembra.

Razdelitev državnih izdatkov

1. vrhovna državna uprava:	24.180.000 Din (—)
dvor	4.200.000 Din (—)
kraljevo nameštstvo	15.190.000 Din (+ 1.750.000 Din)
senat	49.127.968 Din (+ 53.700 Din)
narodna skupščina	35.426.648 Din (+ 668.468 Din)
predsedstvo vlade	4.015.573 Din (+ 190.135 Din)
državni svet	11.472.064 Din (+ 611.671 Din)
glavna kontrola	3.096.958 Din (+ 326.035 Din)
civilna hiša	522.879 Din (+ 3.380 Din)
pisarna kraljevih redov	27.856.328 Din (—)
razni izdatki	1.018.716.200 Din (+ 2.716.200 Din)
2. Pokojnine:	103.490.835 Din (—)
3. Invalidnine:	1.015.073.936 Din (+ 4.823.059 Din)
4. Državni dolгови:	394.832.600 Din (+ 35.430.700 Din)
5. Ministrstvo pravde:	939.134.374 Din (+ 68.388.096 Din)
6. Ministrstvo prosvote:	153.918.865 Din (+ 7.239.683 Din)
7. Ministrstvo zunanjih zadev:	242.633.429 Din (+ 20.596.857 Din)
8. Ministrstvo notranjih zadev:	358.523.740 Din (+ 42.282.709 Din)
9. Ministrstvo financ:	837.138.150 Din (+ 90.370.380 Din)
10. Ministrstvo vojske:	2.772.165.957 Din (+ 313.000.000 Din)
11. Ministrstvo za sgradbo:	215.245.536 Din (+ 41.421.591 Din)
12. Ministrstvo za promet:	42.335.993 Din (+ 12.301.460 Din)
gradnja železnic:	252.172.281 Din (+ 63.302.991 Din)
uprava drž. železnic:	2.206.842.983 Din (+ 307.941.606 Din)
rečna plovba:	94.744.938 Din (+ 2.331.628 Din)
13. Ministrstvo za pošto:	418.105.159 Din (+ 38.726.748 Din)
14. Ministrstvo za kmetijstvo:	126.481.469 Din (+ 16.538.357 Din)
15. Ministrstvo za trgovino:	51.580.828 Din (+ 6.500.000 Din)
16. Ministrstvo gozdov:	457.580.762 Din (+ 166.031.668 Din)
17. Ministrstvo soc. politike:	244.995.850 Din (+ 25.000.000 Din)
18. Ministrstvo telekom. vzgoje:	18.864.695 Din (+ 6.100.000 Din)
19. Rezervni krediti:	40.000.000 Din (—)

SKUPNO: 12.180.000.000 Din (+ 1.270.000.000 Din)

Zaupnica Chautempsovi vladi

Pariz, 20. nov. Sinoči se je v parlamentu nadaljevala in končala debata o vladni politiki. Pariški poslanec Domange je zahteval od vlade, da zaščitni mir. Posebno je grajal počnost vlade pri razkrivanju raznih atentatov. Obzlučuje tudi, da je ostal nemojassen atentat na Navašina in generala Millerja. Čudi se, zakaj se vladi ni mudilo s hišno preiskavo v poslopiju, ki ga je imelo v namenu sovjetsko veleposlanstvo. Nato je predsednik Herriot prečital dve resoluciji in sicer ero, ki izreka zaupnico vladi in jo je vložil radikalnosocialistični klub, drugo je pa vložil Chiappe, ki poziva vlado, naj se otrese marsikaterih vplivov. Parlament je nato s 399 proti 160 glasovom izglasoval vladi zaupnico.

Tudi v Španiji bodo odločili strupeni plini

Saragosa, 20. nov. AA. Po vesteh prvih izvidnic se zdi, da so nacionalisti prestavili svoje čete na aragonsko fronto, madridsko fronto pa od Somosiere do Jarame prepregli z aparati za strupene pline. Nacionalistično poveljstvo objavlja, da se nacionalisti teh sredstev ne bodo poslužili, toda bodo njih odgovorili z istimi sredstvi, če bi jih republikanci začeli uporabljati.

Madrid, 20. nov. AA. Napadi na nekatere odseke madridske fronte so bili ostro odbiti.

Salamanca, 20. nov. AA. Iz bližine generala Franca se izve, da bo režim generala Franca kmalu priznal več evropskih in ameriških držav.

Lord Halifax pri Hitlerju

Berlin, 20. nov. Po sestanku med Hitlerjem in lordom Halifaxom je bilo objavljeno naslednje kratko poročilo:

Hitler je v navzočnosti zunanjega ministra Neuratha sprejel lorda Halifaxa, s katerim je imel dolg pogovor o mednarodnih problemih, ki zanimajo Nemčijo in Veliko Britanijo. Po obisku je lord Halifax v spremstvu Neuratha odšel v München, kjer je objel osivo hišo, nato pa je odpotoval v Berlin. V Münchenu ni bilo več sestanka med Hitlerjem in Halifaxom, dasi se je pol ure za njim Hitler podal v München, kjer se je udeležil prijazne neke operete v tamošnji operi.

Berlin, 20. nov. Berlinski krogi so Delbosov govor sprejeli mirno, vendar z rezervami. »Diplomatske Korrespondenze« piše, da ni verjetno, da bi se kolektivna varnost lahko okrepila s čl. 16 pakta DN. Sicer pa bi izven tega dela govora nemški diplomatski krogi lahko še druge ideje Delbosovega govora proglasili za svoje. Posebno se poudarja, da vsi narodi žele mir in da niko ne misli groziti Franciji. Pišeč o potovanju Delbosa v srednjo Evropo pravi list, da je pričakovali, da Delbos na tem potovanju ne bo zagovarjal kakih posebnih načrtov. »Lokalanzeiger« pozdravlja Delbosovo misel, da se mir ne more kupiti z odklanjem tega, kar komu upravičeno pripada.

Barcelona, 20. nov. AA. Vojno ministrstvo je objavilo, da so nacionalističnega letala večeraj bombardirala vas Bujaralos. Ubilih je bilo 16 oseb, 60 pa ranjenih.

London, 20. nov. AA. Tukajšnji diplomatski krogi izjavljajo, da je sovjetska vlada obvestila vlado v Barceloni, da ji ne more več pošiljati orožja in vojakov, ker se mora pripravljati na možne zaplete na Daljnem vzhodu.

Madrid, 20. nov. AA. Da bi preprečili širjenje nalezljivih bolezni, je vojaško poveljstvo v Madridu ukazalo vsemu prebivalstvu, da se mora podvreči obveznemu cepljenju proti tifusu in škrlatini. Ti dve bolezni sta se posebno močno začeli širiti po mestu.

V berlinskih mednarodnih krogih se živahno komentira silna rezerviranost v zvezi z angleškim obiskom. Posebno se poudarja, da je bil sestanek s Hitlerjem zelo kratek. Vse to ni dovolj, da bi bilo mogoče misliti, da se je v Berlinu in v Berhtesgadenu moglo govoriti o vseh problemih. Po obisku pri Hitlerju se je lord Halifax takoj vrnil v München in tako se podčrtal, da je njegova naloga končana. Poročila iz poluradnih virov so euhoparna in medla.

ČUVAJMO JUGOSLAVIJO!

Še ena teroristična organizacija

Pariz, 20. nov. V torek so organi javne varnosti v neki hiši v ulici Ribert zaplenili dve bombi. Tam so bile našli velike količine orožja. Tega niso popelj dali v tisk v interesu preiskave. Bombe niso bile polnjene, toda so že bile opremljene z uro in električno vrvič. Izdelava bomb je leta kakor onih

bomb, ki bi poleti morale pognati v zrak predor Cerbere.

Policija še drži v tajnosti imena oseb, ki so vodile to organizacijo. Toda razmatelj javne varnosti je že izjavil, da ni res, da bi zaroto vodil kak visok vojaški poveljnik ali pa znan državnik. Vse, kar se govori s tem v zvezi, je čista domišljija.

Blok demokratičnih držav

Newyork, 20. nov. AA. Newyorški listi in newyorška javnost se zelo zanimajo za sklenitev nove britansko-ameriške trgovinske pogodbe, ki jo je napovedal Hull v svoji večerašnji izjavi. »Newyork Herald Tribune« vidi v dogovoru nov korak k zblizanju med demokratičnimi vladami. »Newyork Times« pravi, da gre samo za trgovinska pogajanja med USA in Veliko Britanijo samo, ni pa pričakovati sporednih trgovinskih pogajanj med posameznimi britanskimi dominijoni. Edino Kanada bi mogla priti v poštev.

Senator Lodge zahteva, da naj vlada vsa napovedana pogajanja o novih trgovinskih pogodbah odloži za leto dni. Svoj predlog utemeljuje s tem, da sedanji položaj v znanosti oboječnega tekmovalstva in vseh mogočih vojnih nevarnosti ni ugodna za kakršnokoli trgovinske predloge, ki bi preveč vezale USA s posameznimi državami, ki so neposredno zapletene v sedanje težave na svetu.

Pariz, 20. nov. o. V gospodarskih krogih pričakujejo, da bosta Anglija in Severna Amerika povabili Francijo, naj se pridruži njunemu trgovinskemu sporazumu. Tej pogodbi se bodo pridružili tudi britanski dominijoni skandinavske države, Nizozemska in Belgija.

Tokio, 20. nov. AA. Japonski politični in finančni krogi kažejo veliko zanimanje za sedanje britansko-ameriške trgovinske pogajanja. Japonski listi menijo, da bi trgovinska pogodba med Veliko Britanijo in USA protiuteg demokratičnega bloka proti državam, ki so podpisale protikomunistični pakt.

Rim, 20. nov. AA. Diplomatski urednik agencije Stefani piše, da je zelo pomembno, da je stalne ameriškega parlamenta v evropskih in azijskih vprašanjih čisto nasproti onam, kar je hotel doseči Roosevelt s svojim govorom v Chicagu. Parlamentarne skupine se navdušujejo za osamljenost USA. To sedaj prodira tudi v velike ameriške liste, ki pišejo, da bi bilo napačno, če bi USA posegla v daljne spore, ki se jih ne tičejo. Prav tako moramo poudariti, da niti Rusija, Anglija, Francija in Nizozemska niso neposredno zapletene v spor na Daljnem vzhodu.

Hitlerjev pomočnik na poti v Washington

Berlin, 20. novembra. b. Prvi Hitlerjev adjutant, stotnik Wiedemann, je danes odpotoval na daljše potovanje po Ameriki, ki bo trajalo štiri tedne in katerega glavni cilj je Washington. Iz zanimljivega vira se doznavajo, da ima Wiedemann posebno zaupno misijo nemškega kancelarja, da stopi v stike z vsemi merodajnimi ameriški krogi v Washingtonu, zlasti tudi s predsednikom Rooseveltom. Washingtonski pomočnik je že prejel navodila, da pripravi vse potrebno za Wiedemannove razgovore, ki jim v tukajšnji politični javnosti pripisujejo važen pomen. Wiedemann spada med posebno zaupne močve v Hitlerjev okolišč. Med vojno sta bila s Hitlerjem vojna tovarisa.

Akcija železniških staroupokojencev

Zagreb, 20. novembra. o. V ponedeljek odpotuje v Beograd posebna deputacija zveze železniških upokojencev s področja zagrebiške, ljubljanske in subotičke direkcije. Deputacija bo pri prometnem ministru znova začela vprašanje o ureditvi pokojnin staroupokojencev. O tem vprašanju so že razpravljali v prometnem ministru, v ministrskem svetu ter v narodnem predstavništvu, toda brez kakršnega pozitivnega rezultata. Okrog dve tretjini krovnih upokojencev sta že pomrli. Deputacija bo zahtevala povišanje pokojnin staroupokojencev. Svoje zahteve bo opirala na okoliščino, da so tudi staroupokojenci vplaćevali v pokojninski fond in da državna blagajna po povišanju njihovih pokojnin pravi za prav ne bo obremenjena. Deputacija bo vodil predsednik zveze, Matekic.

Politični obzornik

O naših praških akademikih

Svoječasno smo po »Naši misli« posneli dopis slovenskega akademika R. S. iz Zagreba o čudnih razmerah, ki vladajo v študentskem kolegiu Kralja Aleksandra Ureditelja v Pragi. Na ta dopis so v našem in tudi v drugih slovenskih listih anonimno odgovorili »slovenski visokošolci v Pragi«. V odgovoru so enostavno pavšalno zanikali vse, kar je iznesel akademik R. S. v svojem gori omenjenem dopisu, in proglasili njegove trditve, ne da bi navedli kake protidokaze, za »neresnično in podlo denunciacijo«. V »Naši misli«, ki je pravkar izšla, zavrača akademik R. S. ta odgovor »slovenskih visokošolcev v Pragi« in ugotavlja: »1. da avtor odgovora razen čisto pavšalnih zavrnitev ni resno poizkusil izpodbiti niti enega dejstva. »Špansko afero« in oni protest praških tovarišev, ki so ga poslali članom brnskega združenja je avtor odgovora kar preskočil in ju najbrž prišteva med »strokovno naobrazbo«. 2. Kar se »ženskih obiskov« tiče, ostajam pri svoji trditvi, da so se za te »pravice« vodile v Aleksandrovem kolegiu velike borbe in akcije in da ni dolgo tega, ko je takina zahteva stanovalcev v kolegiu bila ponovno na dnevnem redu seje kuratorija. 3. Pavšalno trditve, da so vsi študenti jugoslovensko orientirani, prav tako pavšalno odbijam in bom to vprašanje v eni sledečih številkih posebej obdelal. Kdor pa želi za mojo trditve dokazov, naj si kar pogleda na primer zadnjo listo francoskih študentov. In še nekaj, dragi avtor odgovora! Ali mi lahko poveste: koliko je bilo slovenskih visokošolcev na komemoraciji za pokojnim kraljem v Pragi? Pet visokošolcev — pet častnih izjem! Polem pa se čudite, da sem znižal število onih, o katerih se »kaj takega ne more trditve, — skoraj na nič! Daleč sem od trditve, da jugoslovenskih nacionalistov v Pragi ni, prav tako ne morem trditi in nisem trdil, da v Aleksandrovem kolegiu ni onih, ki bi zrnali čuvati višino, smisel in namen Aleksandrovega kolegijskega — pač pa moram se enkrat ugotoviti mlačnost in velik del krivde za »aktivnost« destruktivnih elementov in takšnih pojavov, kakor sem jih v članku iznesel... Resume: Ostajam v celoti pri svojih trditvah in iznešenih dejstvih... Sem na razpolago z dokazi in z novim materialom! — Očitki in obdolžitve so iznesene tako kategorično in v tako resnem tonu, da ne moremo dvomiti v njih resničnost. In ako so razmere v študentskem kolegiu Kralja Aleksandra res take, kakor jih slika akademik R. S., bo vsekakor treba vzei v roke veliko metlo in temeljito pomesti v zavodu!

„Naša misel“

Izšla je druga številka kulturno-političnega lista naših akademikov »Naša misel«. V uvodniku razpravlja o vprašanju, kdo je odgovoren za to, da se nahajamo v naši državi v stalni politični krizi. Zaključuje članek z željo, »da bi nastopili novi ljudje z novimi pogledi, ki bi bili kos novim razmeram in potrebam časa.« Prav interesanten je članek prof. dr. Laze Popovića o di-jaskih delovnih četah. Na ta članek se morda še povrnemo. Poučen je tudi članek »Naše gospodarstvo«. Posebno bo dijaštvo zanimalo poročilo o volitvah na univerzi, poročila z domačin in tujih univerz in pa odgovor »slovenskim visokošolcem v Pragi«. — »Naša misel« toplo priporočamo. Podprli bi jo naj predvsem naši izobraženci. Celoletna naročnina znaša 18 din in se pošilja na upravo v Ljubljani, Groharjeva cesta 2.

Borba proti nepismenosti na Hrvaškem

V okviru hrvatskega narodnega pokreta se je pričela intenzivna akcija, da se široki sloji hrvatskega naroda nauče čitati in pisati. Na čelu te vse hvale vredne akcije stoji Rudolf Hercer, ki je sam napisal abecednik za odrasle, ki so nepismeni. Radi tega učbenika je mož prišel celo v konflikt z duhovniškimi krogi, ker je sprejel vanj pesem znanega ljudskega pesnika Miške o Matiji Gubcu, ki se baje nesposobljivo izraža o duhovščini. Kako potrebna je taka akcija na Hrvaškem, je razvidno že iz porstatističnih podatkov, ki jih navaja spitska »Nova doba« o nepismenosti v hrvatskih krajih. Po teh podatkih je v samem Zagrebu 13.000 nepismenih. V samoborskem okraju, ki je jedra kakih 30 kilometrov oddaljen od Zagreba, je nepismenih 90 od sto. In to pred vrati Zagreba, ki je tako ponosna na svojo tisočletno kulturo! V tem oziru zadene gotovo velika krivda hrvatsko razumnosti, ki se je doslej, ne pomaga nič, to je treba priznati, mnogo premalo brigalo za kulturno stanje nižjih slojev. V okolici Sinja je 65, v okraju Imotskem v primorski banovini je 63 odstotkov nepismenih. In tako gre naprej: skoraj nikjer na Hrvaškem ne pade odstotek nepismenih pod 50 odstotkov. Zato čisto upravičeno pripominja »Nova doba«, ki je sicer glasilo dr. Mačkovega pokreta v Dalmaciji: »Ti sočletna kultura ne sme biti fraza v današnji čas. Ni vprašanje, ako je dejanska tisočletna, marveč vprašanje je, ako je kultura, ako je prosveta, ako je napredek.«

Curth, 20. novembra. Beograd 10.—, Pariz 14.68, London 21.62, New York 431.875, Bruselj 73.51, Milan 22.725, Amsterdam 239.65, Berlin 174.60, Dunaj 79.40—81.80, Praga 15.30, Varšava 81.80, Bukarešta 3.25

KINO IDEAL

PRIMIRNA!

PRIMIRNA!

Največji sedelni film
o špijonah po romani
francoskega pisatelja
Charlesa A. Dumasa
in po romani doživ-
ljah vojnih agentov.

Volkovi špijonaže

V GLAVNI VLOGI JEAN MURAY

Danes ob 16., 18. in 21.15 uri — jutri (v nedeljo) ob 18., 17., 19. in 21.15 uri.

Kraljev spomenik
in vojni dobrovoljciDve spomenici Sreske organizacije vojnih dobrovoljcev
odboru za postavitev spomenika

Ljubljana, 20. novembra. Da bi bila javnost, predvsem ona, ki je prispevala za postavitev likovnega spomenika kralju Aleksandru v Ljubljani, objektivno obveščena o prizadevanjih vojnih dobrovoljcev iz samega vira, priobčujemo sledeče dve spomenici Sreske organizacije vojnih dobrovoljcev v Ljubljani, poslani na naslov Odbora za postavitev spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. Zedniti-lju.

Prva spomenica z dne 24. 9. 1937. se glasi v izvirnem besedilu.

»Sreska organizacija vojnih dobrovoljcev v Ljubljani je dala v času marsejske tragedije inicijativo za postavitev likovnega spomenika viteškemu kralju Aleksandru I. Ujedinitelju. Inicijativo so vojni dobrovoljci prepustili odboru za postavitev spomenika, ker so upali, da bo dobila Ljubljana veličasten likovni spomenik, ki bo ovekovečil spomin kralja Mučenika. To upanje je bilo tem bolj opravičeno, ker je večina prispevkov s poštovanjem učiteljev zbrala mladina vseh naših šol in uradnikov, ki si je odrgala od ust, da je lahko prispevala za spomenik. Vojni dobrovoljci so pričakovali monumentalno zgodovinsko delo, ki naj bi imelo izredno važnost in nacionalni vzgojni pomen za sedanost in bodočnost. V tem oziru pa nas je načrt univ. prof. Plečnika razočaral, ker ni v skladu z nacionalnimi čustvi vojnih dobrovoljcev. Kralj Aleksander ni bil imperator z osvajašnimi načrti, ker ni zavajal kakih plemen, marveč je vodil junško borbo za osvoboditev in ujedinjenje vseh Jugoslovenov. V tej borbi kralj ni nikdar klonil, vedno je bil neustrašen in poln poštovanja, bil je nacionalni heroj in junški zmagovalac v mlitanosti dobi našega naroda, ki ga je ob njegovem prvem prihodu po osvoboditvi navdušeno kot takega pozdravljali.

Povojna doba nam kralja Aleksandra prikazuje kot tvorca in državnika, ki je imel dva velika ideala: urediti in utrditi na znotraj in zunaj Jugoslavijo, ki je bila ustvarjena s krvjo in ogromni žrtvami ter zagotoviti trdnost preživetja domovini in z njo vred vsi Evrope dolgo dobo miru in nemotenega razvoja. Pri izvrševanju tega poslanstva je padel in žrtvoval svoje življenje kot borec za lepšo bodočnost Jugoslavije in kot vojak v službi mira.

Objavljeni načrt Aleksandrovih propilej blagopokojnega kralja ne predstavlja niti kot borec za naše uedinjenje, niti kot državnika in tudi ne kot tvorca, ki je vedno gojil prisrčne in globoke stike s svojim narodom, kateremu bi ga omenjeni načrt, če bi se uresničil, celo odločil. Zato tak načrt odločno odklanjamo in zahtevamo, da se postavi likovni spomenik, ki bo dostojen Viteškemu kralju Aleksandru I. Ujedinitelju. Spomenik naj predstavlja kralja tako, kot je v resnici bil, ne pa v stienjeni idealizirani obliki, ki povsem nasprotuje njegovi borbi za Jugoslavijo.

K temu dodajemo še to, da je sedaj izbrani prostor za spomenik neprimeren in predlagamo, da se spomenik postavi v parku na Kralja Petra trgu, ki naj se v ta namen preuredi.

Na to pa je sledila druga spomenica z dne 14. oktobra t. l. s sledečo izvirno vsebino:

»Dne 24. septembra t. l. pod števil. 826. je postal odbor Sreske organizacije vojnih dobrovoljcev v Ljubljani Odbor za postavitev spomenika Viteškemu kralju Aleksandru I. Ujedinitelju spomenico, v kateri je sporočil svoje stališče k osnutku spomenika, predloženega odboru od arhitekta univ. prof.

g. Josipa Plečnika pod imenom »Aleksandrove propileje«. Ta spomenica je bila prečтана na plenarni seji dne 1. oktobra t. l. in izražala odklonilno stališče vojnih dobrovoljcev:

1. glede predlaganega lika kralja Aleksandra;

2. glede predlaganega prostora za spomenik ter

3. predloga kot primernejše mesta za spomenik Trgu kralja Petra I. Velikega Osvoboditelja.

Iz poročila naših delegatov o poteku omenjene odobrove seje smo izvedeli:

1. da je univ. prof. g. Plečnik umaknil svoj prvotni predlog za lik kralja Aleksandra;

2. da je po živahni debati izglasovala večina odbora odklonitev predlaganega prostora kot neprimerne za spomenik, in

3. da je v debati radi predloga vojnih dobrovoljcev za postavitev spomenika na Trgu kralja Petra I. izjavil župan g. Jure dr. Adlešič, da ta prostor ne more priti v poštev za ta spomenik, ker bo na podlagi že odobrenega načrta univ. prof. g. Plečnika preurejen v druge namene.

Z ozirom na vse gori navedene momente in v želji, da dobi Ljubljana čim prej dostojen likovni spomenik kralja Mučenika, izjavlja sreska organizacija vojnih dobrovoljcev v Ljubljani po svojih delegatih sledeče:

1. Vojni dobrovoljci hočemo, da se postavitev spomenika kar najbolj pospeši, da bo le-ta po možnosti ob obletnici kraljeve smrti leta 1938 odkrit. Odbor za postavitev spomenika naj ukrene tudi vse potrebno, da se tako pri njegovem vodstvu kot pri delnih odstranitvi vzroki, ki dajejo povod za kakršnokoli trenja pri delu za postavitev spomenika. Taka trenja samo ponizujejo dostojanstvo vzvišenejše smotra, zaradi katerega se je odbor ustanovil.

2. Vojni dobrovoljci vztrajajo pri svojih smernicah in predlogih svoje spomenice z dne 24. septembra t. l.

3. Ako pa bi mestni občini in Odboru za postavitev spomenika uspelo prepričati vojne dobrovoljce o neprimerosti Trga kralja Petra I. za ta spomenik, bi predlagali, da se postavi spomenik sredi regulirane »Zvezde« ob Kongresnem trgu, ki bi se pa istočasno in takoj morala preurediti tako, da bi imel spomenik najpomembnejše obsele in da bi okrog spomenika na tem prostoru bilo možno zbiranje in defiliranje velikih množic prebivalstva razširjene Ljubljane in gostov iz vse banovine in države. (Pri tem se sklicujejo vojni dobrovoljci na izjavo tajnika g. direktorja dr. Lokarja, da se bo sprejetemu načrtu v najbližjem času regulirala današnja »Zvezda« v zvezi z bodočim južnim trgom. Poleg tega je bila že ob priliki dolgega debata pri postavitvi spomenika kralju Petru I. dovolj poudarjena preureditev »Zvezde« v zvezi z Aleksandrovim spomenikom.

4. Na ostre in žaljive pasivne besede predsednika odbora g. senatorja Hribarja Ivana na plenarni seji na račun tistih, ki so glasovali proti njegovemu predlogu, češ, »da hočemo namenoma ovirati postavitev spomenika«, se smatrajo vojni dobrovoljci posebno še kot prvi inicijatorji tega spomenika prizadele in žaljene, radi česar pričakujejo zadoščenja.

Za objavo obeh gornjih spomenic je Sreska organizacija vojnih dobrovoljcev v Ljubljani naprosila vse ljubljanske dnevnike.

Sreska organizacija vojnih dobrovoljcev kraljevine Jugoslavije v Ljubljani.

miško in majčkene kmetice in rožice. — Veterani, boja Suma in kuharček bodo peli, sliki gospod Siba in gospa Siba s neumnim Poptkom bodo nastopili, in debeli gospod in gospa Truhlovka, sitna guvernantka, pastirčeva mamica in hudobni lovec in se nasmešne mamica — vse drugo pa boste videli v nedeljo sami.

— Živela naša zlata dobra mamica, — zaključil Timček in vsi so ji obesili na vrat in jo hite poljubljati.

Živilski trg

Ljubljana, 20. novembra. Dopolnila je tako lila, da si mnogo go-spodinj niso niti upale na trg, zato je težko reči, kakšen bo jutrišnji meščanski jedilni list. Trg je pa kljub slabemu vremenu precej dobro založen. Celo zelenjave je bilo na ležajo, čeprav jo morajo zelenjadarji izkupovati izpod snega.

Na sadnem trgu je vsak dan lepa izbira jabolk, ne glede na slabo vreme. Kmetje skoraj ne dostavljajo na trg mnogo lepega zimskega sadja, zato pa imajo tem lepšo izbiro branjenci. Še precej lepa zim-ska jabolka so po 3 din kg, torej še soraz-merno poceni. Pomisliti je treba, da zna-

ša užitina na jabolka 25 par za kg, kar jih znatno podraži. Često ne zasliši savi prodajalca za 35 par za kg jabola. Vsek-mora priznati, da je užitina na sadje pre-višnja ter je se morda niče zagovarjati. Če valja kg jabolk 3 din, morda užitina 8%. Tudi večina jabolk na ležajočem sad-nem trgu je omejenjša, zato morda užitina celo nad 10%, prodajne cene jabolk, če bi se kmetje ne bili tako visoko mitalni, bi bili na trgu še mnogo bolj zaloga s sadjem, ki bi bilo seveda mnogo cenejše. Zdi se, da pri nas ne upa nihče ugrniti v to jabolko, v vprašanje užitine in trošarisa.

Parutinski trg je dobro založen, vendar so cene visoke. Jajca so se letos po-dražila za 100%, v prodaji na drobno, saj so prej gosposke jajce kupile 18 jaja na 10 din, med tem ko jih sedaj dobe za 10 din samo 9.

Zaradi slabega vremena danes ni bilo napredaj krompirja in zelja na debelo. Ve-liko vprašanje je, ali bo letos še napredaj krompir na debelo. Zadnja leta je prišlo tako daleč, da se mešanici ne morejo več zalagati niti s krompirjem za zimo. Dok-ler je krompir napredaj, odčevajo, saj nimajo kadarkoli denarja, decembra je pa navadno že prepozno.

Grde špekulacije
s kandidati smrtiRazprava proti Avgustu Škofu je bila prekinjena in se
bo nadaljevala v sredo

Ljubljana, 20. novembra. V Albi na Mažarskem rojeni, v Kamnik prietojni, v Ljubljani živeti in stanujoči Avgust Škof je svoje učbo dobo za uspešno špekulacijo s kandidati smrti absolutiral pri zloglasni »Vzajemni pomoči«. Včerajšnja ves dan trajajoča razprava proti njemu, nje-govi ženi in pastorki je pokazala, da je bil brez dvoma najboljši učenec svojih učiteljev s Sinkovcem in tovaršiji na čelu. Ce-lo prekosil jih je, kajni uspelo mu je na razvalinah in sleparijah Vzajemne pomoči zgraditi nov sistem sleparij, ki so mu vrge težke tisočake. Kakor pri Vzajemni pomoči so bili tudi pri Naprednosti oskodovali za-varovalteli, ki so v dobri veri, da gre za pošteno zavarovalnico, redno plačevali pre-mije.

Dvoje preseneči človeka spriči takih pro-cosov. Prvič to, da je Naprednost lahko poslovala skoraj dve leti in da v tem času ni nihče energično naredil konec špekula-cijam s kandidati smrti, čeprav se je kna-lu začelo šušljati o zlorabah in nerednostih. Človek se ne bi čudil, ako ne bi oblasti ime-le šolskega primera za take sleparije pred Naprednostjo za Vzajemno pomočjo. Drugič pa to, da so prav ti ljudje, ki so bili v špekulacijah, ki so bili pri Vzajemni po-moči oskodovali. Škofova genialnost in sleparijah je bila ravno v tem, da se mu je posrečilo prepričati oskodovalce Vzajemne pomoči, da bodo pri Naprednosti imeli več sreče in da bodo na lahek način prišli do denarja. Večina oskodovalcev, s katerimi je imel Škof opravka, je namreč imela sta-re propadle zavarovalnice Vzajemne pomoči, katere je vnovčila z ugodnostmi pri Naprednosti. Začetek Škofovega uspeha je bil v tem, da je pridobil razočarane in ogle-parjene člane Vzajemne pomoči.

Med dolgo razpravo je bilo dokazano, da bi se Škofu špekulacije ne bilo posrečile, ako bi Naprednost v mariborski centrali vo-dili pošteni možje. Predsednik Bojk in to-varšiji v Mariboru se ne bodo mogli izgo-varjati, da niso poznali pravil, kakor se je izgovarjal Škof. Škofu kot staremu mačku v sumljivih zavarovalnih špekulacijah izza časa Vzajemne pomoči seveda tudi nihče ne bo verjel, da ni poznal pravil. Verjetno pa je, da mu je vodstvo v Mariboru res re-ko, naj se pri akviriranju zavarovalcev ne ožina na starost in na sorodstvo ter na druge pogoje zavarovanja. Pravila Napr-dnosti in sama ta famozna »pomozna bla-gajna« bi ne bila oblastveno dovoljena, ako bi njena pravila sama ne bila že nekakšno jamstvo za pošteno poslovanje. Požoji za zavarovanje so bili rečni. Starostna doba ni smela presegati 60. leta, zavarovati se je smelo po pravilih le najboljše sorodnike

v skupnem gospodinjstvu, zavarovalna vo-ta ni smela biti večja od 6000 din itd. Vse te glavne pogoje za pošteno poslovanje ni obšel samo Škof, temveč samo vodstvo Nap-rednosti. Škof je pošiljal v Maribor pri-javnice, na katerih je bilo zapisano tudi rojstno leto zavarovalcev. Škofove prija-ve, katere je nekakšen »direktorij« odobr-il, so imele rojstne letnice zavarovalcev, ki so bili večinoma od 80 do 100 let stari. Ako bi bilo vodstvo brez sleparijskih nane-mov, bi moralo zavrniti prvo tako Škofovo prijavo in Škof bi včeraj ne sedel na za-tožni klopi. Vodstvo pa je zlorabo pravil toleriralo in najbrž celo nasvetovalo in pri-poročilo, ako verjamemo Škofovemu zago-voru. Četuli mu ne verjamemo, pa priča o tem poslovanje centralne v Mariboru.

Škof namreč ni bil edini poverjenik, ki je zavaroval svoje klijente proti glavnim določilom pravil, z isto metodo kakor on so lovili kaline vsi drugi poverjeniki Nap-rednosti v vseh drugih okoliših. Saj je li-kvidator dr. Krouvogel ugotovil, da je bilo okrog 90 odstotkov vseh zavarovanj eklo-njenih nepravilno. Od teh odpadla na Škofa nekaj procentov. Zavaroval je okrog 200 ljudi. S Škofom bi moralo sedeti na zatožni klopi celotno vodstvo Naprednosti, šele tedaj bi bilo mogoče pravilno presoditi Ško-fov delež krivde. Proti predsedniku Nap-rednosti je sicer sestavljena obtožnica, to-da v Mariboru se proces še ni vršil. Senat, ki sodi Škofa, bi moral imeti pred seboj v-aktih že obojdo vodstva in vse akte o po-slovanju zavarovalnice, kakor bi bilo mo-goč presoditi pravilno Škofovo krivdo. S tem nečemo reči, da je Škof nedolžen. Go-tovo pa je, da ne bo mogoče priti do ob-jeektivne slike o Škofovi krivdi brez upo-števanja krivde vodstva. Obseg Škofove krivde je odvisen od vere, ki jo bodo dali soimniki njegovemu zagovoru. Kot obtož-nec se moč zagovarja, kakor ve in zna. lahko tudi laže, lahko govori tudi resnico. Kdaj govori resnico in kdaj laže pa v mno-gih primerih obtožbe ne bo mogoče ugotovi-ti brez upoštevanja objektivnih ugotovi-tvez preiskave v procesu proti vodstvu. Se-nat je ugodil predlogu branilca dr. Zirov-nika in bo zaslislal še predsednika Napr-dnosti g. Bojka. Ker je ta možakar sam obtožen zaradi istih kaznivih manipula-cij, je veliko vprašanje, ali bo njegovo pričevanje imelo za objektivno presojanje Škofove krivde kaj natančno. Na predloz dr-žavnega tožilca bo senat pregledal tudi še salka konte, ki priležejo za Škofove primere sleparij v poštev. Razprava je bila ob 21. uri sredi prekinjena in se bo nadaljevala v sredo 24. t. m. ob 14.30 v dvorani št. 79.

Spored novinarskega koncerta

Ljubljana, 20. novembra. Kakor smo že javili, bo spored letošnje-ga tradicionalnega novinarskega koncerta v proslavo narodnega praznika Zedinjenja, dne 1. decembra v veliki dvorani na Taboru izredno pester in zanimiv. Uvodoma nastopi mladinski godalni orkester šole Glas-bene matice pod vodstvom prof. Karla Je-raja, ki bo zaigral najprej 5 lužičko-srb-skih narodnih plesov in izvajal potem slo-vito Haydnovo »Otroško simfonijo«, ki je še vedno izvala veliko navdušenje. Sledila bo operna solistka ga. Ksenija Vidaličja, hrlice sopran, ki bo zapela dve arije iz opere Gorenjskega slavka in »Rusalka«.

Ljubko izmenadeje obeta violinski solo komaj devetletne Jelke Staničeve, najmlaj-še gojenke našega drž. konservatorija, iz šole odličnega prof. šlajsa, ki zaigra dva bravurozna komada Musorgskega in Bo-cherinija. Prvi del bo zaključil basist Fri-derik Lupša, ki zapoje po eno Adamičevo in Pavličovo pesem in paradno basovsko arijo Sarstra iz Mozartove opere »Čarob-na plačala«. Po odmoru nastopi harmonika na pihala priljubljene Glasbene matice dru-štva »Slogar«, ki bo zaigrala najprej za-nimivo »Egiptsko koracnico« in potem spremljala virtuosno na klarinet g. Leonar-da Kocjančiča, ki bo izvajal glasbeno in-termedantno, a tehnično zelo težko Manen-tajovo »Fantazijo«. Kakor je laniški novi-narski koncert predstavil svoj številni pu-bliki izredno točko kontrabas-sola, tako bo tudi letošnja izredna točka klarinet-sola s spremljevanjem godbe na pihala, torej čisto nov glasbeni pojav za Ljublja-no. Operna pevka in odlična koloraturka gđ. Alida Nolljyeva bo gotovo očarala s močjasko koloraturno Benediktovo sklad-bo »Kameval« v Benetkah, ki na čudovit način izpeljuje tamo in rame koloraturne varijacije. Dodala bo arijo Barče iz Sme-tanove opere »Poljube«. Soliste bosta sprem-ljala na klavirju kapelnik g. Neffat in prof. K. Jeraj. Kot zaključek nastopi najmlajši ljubljanski modli šor Pevskega društva »Slogar« pod vodstvom zborovodje g. Fr. Venturiniča, ki bo dvignil iz krsta dve novi

originalni skladbi »Ujedinjena domovina« in »Zvezde žarijo pokojno«, ki ima zborovodjo za avtorja. Zaključil bo koncert z močnim Hajdrihovim moškim zborom »Hercegovka«. Kakor se torej vidi iz na-vedenega, bo letošnji spored kaj pester, privlačen in zanimiv.

Sedeži, ki bodo stali od 35.— navzdol do 15.— din in stojšča po din 8.— in 5.—, bodo kmalu v predprodaji v knjižarni Glasbene matice na Kongresnem trgu in na večer koncerta na Taboru. Čim se bo začela predprodaja vstopnic, bomo pravočasno objavili.

»Pikapolonca«

Ljubljana, 20. novembra. Nedavno je nova založba mladinskih knjig »Pikapolonca« izdala knjižni oglaš za svoje prvo leto 1937/38, v katerem napoveduje izdajo naslednjih izvirnih mladinskih del s podobami in besedilom:

1. »Rjavček«, pestra zgodba iz pravljice-ga sveta žuželk, zgodba o veselju, žalosti, življenju in koncu starega in slavnega rodu Rjavcev.

2. »Pik in Poke«, čudovita povest dveh na-vihanev—junakov v bajnem svetu gorске pokrajine.

3. »Ho, ho, hoc, knjiga šal in smeha za najmanjši in največji«.

4. »Koledar in pratika« kakršne se niste brali in gledali.

Knjige »Pikapolonca« nimajo primere v našem, niti v tujem mladinskem slojstvu. Ustvaril jih je priznani slikar in pripoved-nik Elio Deržaj, avtor »Kaplje« in knjižice »Za veselo in žalostno čase«. Za svoja dela je bil odlikovan s prvo nagrado.

Za ceno 35 din (znesek plačljiv v obro-kih) bo »Pikapolonca« izdala vsako leto po štiri knjige, katerih vsako bo obsegala okrog sto strani v velikosti 15 x 21 cm. Star-ši in vi vsi, ki ljubite svoje malčke, pomnite, za 13.75 din prejmete kot naročniki »Pika-polonca« prelepo mladinsko knjigo s števil-nimi celostanskimi slikami. Pripisajte zato še danes k »Pikapolonci«, ker le ob za-dostnem številu naročnikov izide prva knji-ga »Rjavček« že o božiču.

Dopisnico s prijavo naslovljeno na založbo »Pikapolonca«, Ljubljana, Stadenlovska ul. 11/1.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Sobota, 20. novembra katoličani: Feliks Val.

Jutri: Nedelja, 21. novembra katoličani: Darovanje Device Marije.

DANASJE PRIREDITVE

Kino Matice: Antonio Adverso

Kino Ideal: Volkovi špijonaže

Kino Sloga: Potemkin, izredna predsta-

va ob 10.30

Kino Union: Zadnji dnevi Pompejev

Kino Siska: Helena

Kino Mostel: Bratje Marx »Noč v operi«

in »Himne ljubenzik«

Odkritje spomenika Josefu Resselu ob 11. pred tehniško fakulteto ob Askerčevi cesti.

Československa Obeca lutkovna predstava »Gasperček pri kralju vetrov« ob 15. v Narodnem domu

Lutkovno gledališče na Taboru »Jurček gre na Triglav« ob 15.30

Sentjakobsko gledališče »Kdo je papa« ob 15. in ob 20.15

Društvo »Tabor«: vpriporitev drame »Sine« ob 20. v Delavski zbornici.

DEZURNE LEKARNE

Danes in jutri: Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba

trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Mur-mayer, Sv. Petra cesta 78.

Izvod sita

Gornji naslov ne odgovarja več ali pa čitatelji ne razumejo več, kaj ta naslov pomeni. V četrtki priobčen članek je vzlet gotovo že iznad sita, kajti če bi bil šel skozi sito, bi bil mnogo mnogo drugačen!

Pisec pred tednom priobčenega in gori omenjenega članka je naredil to malo na-pako, da je dobil svoje informacije nepo-sredno pri omenjenih dveh zakoncih, ne da bi se vsaj malo informiral v okolič, ki je vsa še bolj v bedi, ali pri okrajnih dobro-delnih organizacijah, ki sta jim oba zakon-ca prav dobro znana že vsa leta, odkar bi-va v Jugoslaviji. Mislim, da ni dobro-delnega društva v Ljubljani, pri katerem bi ne bila že obdarovana, za kar se morata posebno zahvaliti prikazovanju svoje bede na zelo viden način. Ker sem donacin in zelo dober poznavalec mestne kolonije na Cesti dveh cesarjev, se mi zdi naravnost čudno, kako je mogel iti pisec omenjenega članka pred tednom dni mimo vse velike revščine družin s številnimi otroki naših domačih ljudi Jugoslovenov, za katere bi morali biti prvenstveno poklicani, da se zanje res malo pobrigamo.

Dolžnost mi narekuje, da pokažem na napako, ki se zopet in zopet ponavlja pri nas, da namreč podpiramo one, ki znajo svojo bedo pravemu spretno prikazati, za-nemarmajo pa številne družine z nedolžni-mi otroki, ki stradajo in zmružejo radi trdosrčnosti tistih, ki bi lahko sledili plem-nitni darovalci.

Iz Celja

Sokolsko društvo, Celje-matica bo priredilo v torek 30. t. m. ob 20., na predvečer praz-nika zedinjenja, slavnostno akademijo v celjskem gledališču. Dne 1. decembra ob 10. dopoldne pa bo v telovadnici mestne narodne šole slavnostna seja in zaobljubla no-voga članstva. Udeležba je za članstvo in mladino obvezna.

— Celjsko pevsko društvo bo priredilo 1. decembra zvečer koncert v proslavo praz-nika zedinjenja. Poleg državne himne je na sporedu še sedem mešanih in troje moških zborov skladateljev Antona Forsterja, Pe-tra Jeroba, dr. Josipa Čerina, dr. Gojmir Kreka in Emila Adamiča ter Čelha K. Weisa in Poljaka Studizinskega. Poleg pevskega zlozra CPD bo nastopil na koncertu tudi znani celjski g. Cenek Sedlbauer, ravnatelj Glasbene Matice v Ptuj.

— Na ljudskem vseučilišču bo predaval v ponedeljek 22. t. m. ob 20. g. Griesbach iz Zagreba. Predaval bo 150 krasnih skopi-tinskih slik s Hrvatskega Primorja. Vsebita in Plitviških jezer. Opozorjamo na to lepo in zanimivo predavanje.

— Otvoritev protiplinске razstave bo v nedeljo ob 11. dopoldne na celjskem kolo-dvoru. Ta zanimiva in poučna potujoča raz-stava bo odprta do vslednjega četrta 25. t. m. in sicer v nedeljo ob 14. do 18., nadaljnje štiri dni pa ob 8. do 12. in ob 14. do 18.

— Celjske strelske vaje. Celjska strelska dru-zina obvešča svoje člane in prijatelje strel-skega športa, da bodo strelske vaje (nagrad-no streljanje) z malokalibrsko puško pri-čenši s 25. t. m. vsak četrtek ob 20. in vsako nedeljo ob 10. dopoldne dalje v Celjskem domu.

— Zanimivo predavanje. Celjska »Soča« bo priredila v nedeljo 28. t. m. ob 10. do-poldne v mali dvorani Narodnega doma idejni sestanek, na katerem bo predaval g. Jož Dekleva iz Ljubljane o emigraciji in njenem stališču do notranjopolitnih vprašanj. Opozorjamo na to predavanje vse em-grante iz Celja in širše okolice ter drugo občinstvo, zlasti one, ki so se udeležili prva-ga idejnega sestanka.

— Celjski nogomet. V nedeljo 21. t. m. ob 10.11. dopoldne se bo pričela na Glaziji prijateljska tekma med SK Slavijo iz Ma-ribora in SK Jugoslavijo iz Celja. Ob 14.30. se bo pričela na Olimpijskem igrišču v Ga-berju z napetostjo pričakovana nadsavzna prvenstvena tekma med SK Olimpij in celjskimi Atletiki. To zanimivo tekmo bo sodil zagrebški sodnik.

— V celjski bolnici je umrl v četrtek šestletni čevljarjev sinček Albin Štruc iz Vi-tanja.

— Nežno lekarniška služba ima od sobo-te 20. t. m. do vslednjega petka 26. t. m. le-karna »Pri oriuc« na Glavnem trgu.

Beseda o otrocih ter »Princeski in pastirčku«
Jutri popoldne bo zopet vprizorjena ta priljubljena
Golieva mladinska igra

Ljubljana, 20. novembra. V peti prasketa ogenj, zunaj leži sneg, Majda, Breda, Tinček in Tonček pa stikajo glavice in strme žarečih lic v slikanico. — Pogled jih: očko medveda, mamico med-vedko in mladčke medvedke! Jaj, kako so smešni!

— In zajčke, — vidiš, — celo zajčje dru-žino!

— Tu pa majčkeno žabico!

— In tu zeleno običeno gozdno vilo — Zamislilo se...

— Ti, — pravi majda Tinčku, — takole naslikani so prav lepi — kakšni so neki v resnici?

— Mhm — kakšni so neki, — to bi pa res rad vedel!

— Joj, kaj Tonček, če bi jih mogli videti žive, — kako kobjajo po gozdu!

— To pa to! Posebno če bi hodili pokonu-cu po zadnjih taceh kakor ljudje in če bi brundali!

— Ali pa če bi videli skakati takole oblecene zajčke! Veš, koga bi jaz posebno rada videla? Micky-miško! — Ampak ži-vo, zaresno ne samo naslikano ali v kinu —

— Veste, kaj bi bilo po najlepše? Videti živo kar celo pravičilo se oglašaj najsta-rejša, Majda.

— Katero? — se oglašajo vsi naenkrat.

— Jaz že vem — jaz sem jo že videla: pravičilo o princeski in pastirčku, ki sta ušla v gozd!

— Joj, kakšna pa je? — mi je še ne po-znamo, — silijo v Majdo.

— Takšna: princeska, ki ji knez ni dovo-lil, da bi se igrala s pastirčkom, je ušla z njim v gozd k gozdni vili, boji Sumi, kjer sta se spoprijateljila z zajčki in medvedi. Knez je poslal veterane za njima, da bi ju pripeljali nazaj. Toda ti so bili strahopetni in so zbežali pred medvedi, potem so se pa nalagali, da so požrli medvedje oba otroka. Toda pridni medvedje so pripeljali princesko in pastirčka nazaj na grad in so postavili veterane na laž. Ti so se ske-sali in ju prosili odpuščanja, pastirček in njegova mamica pa sta ostala za vedno na gradu. — In zdaj je konec pravilice!

— Ti, to pa že ni cela — prav gotovo si mnogo preskočila!

— Seveda, če hočeš vedeti, kakšna je cela — naj ti jo pa mamica pove! — se od-reže Majda. Že tečejo k mamici: — Ma-mica, mamica, povej nam no na dolg način pravilico o princeski in pastirčku!

— Ljubčki moji — pravi mamica, danes nimam časa, da bi vam jo povedala, am-pak, da se vam izpolni želja in da boste videli medvedke in zajčke in princesko in pastirčka vas popeljem v nedeljo popoldne k mladinski predstavi v gledališču!

— In bomo videli medvedke kobacati in brundati?

— In zajčke skakati!

— Da, in celo plesati: zajčke in Micky-

Mojstra šubica v spominu svojih sorodnikov

Kramljanje z dr. Milanom Šubicem o delu in življenju Jurija in Janeza Šubice

Ljubljana, 20. novembra. Rod Šubicev iz Poljanske doline je zelo star. Po starih urbarijih mestnega muzeja sega rod nazaj v l. 1540. V tem letu je bil eden izmed prednikov umetnikov Janeza in Jurija Šubice, ki mu je bilo ime Jakob, gruntnar v Hotovli. Šubici so bili svobodnjaki, zato so se lahko posvetili svojemu poklicu, ki je nekaterim izmed Šubicev tiral v umetniško področje. Bili so slikarji in podobarji in Jurija ter Janeza Šubice, sinova Stefana Šubice iz Poljan nad Skofjo Loko, je usoda izbrala, da ovekovečita svoj rod s svojimi nesmrtnimi deli.

Janez Šubice: SLIKARJEVA MATI

Podobar in slikar Stefan Šubice iz Poljan je imel pet sinov, in sicer Janeza, ki je bil rojen l. 1850, Jurija, ki je bil rojen l. 1855, podobarja Valentina, slikarja Pavleta in akademskega slikarja Alojzija. Sin Alojzja je akademski slikar Rajko Šubice, ki je torej pravi nečak Janeza in Jurija Šubice.

Stefan Šubice, oče Janeza in Jurija, je pa imel brata Janeza, ki je bil slikar in podobar v Skofji Loki in je umrl l. 1898. Njegov sin je bil ravatelj Ivan Šubice, ustanovitelj sedanje Srednje tehniške šole, ki je umrl l. 1924. Pokojni ravatelj Ivan Šubice je bil torej pravi bratranec obeh mojstrov, katerih življenjsko delo je zbrano in razstavljeno v Narodni galeriji in v Jakopičevem paviljonu. Sinovi pokojnega ravatelja Ivana Šubice so advokat dr. Milan Šubice, direktor Ivo Šubice, inž. arh. Vlado Šubice, inž. Stanko Šubice in prof. Mirko Šubice.

Advokat dr. Milan Šubice me je povabil v Narodno galerijo, ko sem ga prosil za razgovor o Juriju in Janezu. V delavnici mi je pokazal več slik, katere njegov brat prof. Mirko Šubice čisti in restaurira. Dobili so jih šele po otvoritvi razstave, jutri bodo pa že vselej med drugimi slikami.

»Sv. Trojica« je prišla iz Turja pri Ajdovščini. Janez Šubice jo je napravil v beneški dobi (1871—1874). Onstran današnje državne meje na Ledinah sta še dve Janezevi cerkvi: sliki in sicer »Sv. Jakob« in »Mati Božja«, kateri pa ni bilo mogoče dobiti čez mejo. Tamošnji župnik se najraje boji, da se ne bi v Ljubljani izmuzli. Pa tudi razstava posvetnih slik bo še spopolnjena. Narodna galerija je te dni dobila portret Janeza Kalana, zadnjega gosposolara z Visokega, in portret njegove žene Ane, rojene Starman. Obe sliki sta lasti sorodnice zadnjih Visočanih. Anke Hafnerjeve iz Skofje Loke. Portret sta iz l. 1880. Demšarjeva družina iz Gorenje vasi je pa poslala dva portreta, ki ju je naredil tudi Janez Šubice l. 1880 ter predstavljata posetnika in gostilničarja Čadeža in njegovo ženo iz Poljan. Končno bo razstava spopolnjena še s salonsko sliko, ki je last dvorne

dame Franje Tavčarjeve, ki je Janezovo delo in predstavlja Magdaleno.

Prvo pobudo za razstavo del Janeza in Jurija, je pripravil dr. Milan Šubice, ki je dal »Jutro« v članku, ki ga je objavilo 26. aprila l. 1929. ob 40 letnici smrti Janeza Šubice. Oltarne in venske podobe je bilo treba zbrati iz številnih krajev na deželi. Bile so večinoma zanemarjene. Poznalo se je na njih, da jih niso preveč ščitili, ko so belili cerkve ali čistili okvirje oltarnih slik. Zasedniki so se odzvali vabilu in dali dela Janeza in Jurija, ki so v njih posesti, na razpolago, zavečajoč se pomembnosti take velike razstave.

Jurij Šubice je bil moj krstni boter, je nadaljeval dr. Milan Šubice, bil sem pa star 2 leti, ko je umrl. Z mojim očetom sta bila ne samo bratranca, temveč resnična prijatelja po duši, o čemer pričajo Jurijeve pisne očetne, katera je oče objavil l. 1900 v Ljubljanskem Zvonu. Jurij in Janez sta silno ljubila domačijo in domovino. Jurij ni hotel sprejeti ponujene mu profesure v Atenah, ker bi bil predaleč od doma. Janez je šel v Kaiserlautern šele, ko je dobil zagotovilo, da bo imel tri mesece dopusta na leto. Oba sta bila ponosna, da sta Slovenca in Slovana. Druga značilna poteza v značaju obeh je bila njuna velika ljubezen do staršev. Ko jima je umrl oče Stefan l. 1884, se nista mogla potolažiti.

Jurij je bil silno hiter delavec. Znanu je, da je velika dela izvršil v eni noči, zlasti kadar mu je tekla voda v grlo. Valentin Holz, uradnik banke Slavije, ki je v tisti dobi edini slovenski umetnostni kritik, piše v svoji brošuri »Spomini na znamenite slovenske moze«, kako je Jurij naslikal oltarno sliko »Sv. Kozma in Damijan«, ki je last župne cerkve v Oslinici ob Kolpi. Zvečer je bil v veseli družbi pri Maliču, v kateri je bil tudi Jurij. Okrog 10. ure je Jurij zapustil družbo, češ, da ima še delo. Povabil je Holza na dom. V Jurijevo delavnico je Holz opazil na stojalu veliko neposlakano platno. Vrh, mu je rekel Jurij, to platno moram še to noč poslikati. Jurij je potisnil Holza v noke svetiljke, katero imamo še danes doma ehanjeno, in začel risati na platno z ogljem. Holz in Jurij sta se med delom počasi krepčala in ob stojalu se je nabralo že čedno število izpraznjenih steklenic. Jurij je večkrat pograbil za ounjno in izbrskal, kar je narisal, ter začel s še večjo vneto risati. Holz se je končno naveličal in je odšel domov. Drugo jutro se je oglašil pri Juriju. Našel ga je na divanu v globokem spanju, na stojalu pa je stala do vseh potankosti dodelana oltarna podoba sv. Kozme in sv. Damijana.

V eni noči, kakor ta pojava, je nastala tudi Jurijeva oltarna podoba »Sv. Radekund« iz Srednje vasi pri Senčurju. Brat Valentin, ki je izgovoril za to sliko okvir, jo je na hitro pobasal v delavnici v Ljubljani in se z njo odpeljal v Kranj, odtod pa v Srednjo vas. Pol ure po prihodu v vas je bila slika že vdelana v oltar in župnik je pol njo že bral maso.

Janez je bil izredno priden in se je pomudil pri detajlih, kakor pričajo njegove skice. Rad je govoril o svojem delu in o svojih načrtih, dočim Jurij ni nikdar govoril o sebi, vse je nosil v sebi zaprto. Po delu si je pa rad privoščil primeren odih. Jurij je bil kavalir in eleganten gospod. V družbi so ga imeli radi, ker je bil vesel in družaben in je rad prepeval. Kadar je prišel v Ljubljano, so njegovi prijatelji takoj sklicali »sejo« pri Auerju (današnji Oražnov dom) v dolgi sobi, katero so imenovali »vagon«. Janez je bil pa bolj resen, malo je govoril in bil je videti malo melanholičen in po naravi romantičen.

Ob tej priliki naj omenim še, da se je tudi pokojni kralj Aleksander zanimal za umetnino obeh Šubicev. Ko je opazil nekoč v sobi ljubljanskega župana Jurijevo sliko, ki predstavlja sv. Cirila in sv. Metoda, mu je bila slika tako všeč, da je kmalu nato poslal nekoga slikarja, da bi izdelal kopijo te Jurijeve umetnine za umetniško zbirko na dvoru.

Sin morja o mrtvem kralju

Ljubljana, 20. novembra. Tri leta so minila, odkar so položili v kriptu na Oplencu blagopokojnega kralja Aleksandra. Kupčili so se spominski članki v našem in tujem časopisu, in napisani so bili celi skladi knjig: o njegovi mladosti, življenju, državnih sposobnostih in mučeniški smrti, da ne govorim celo o žalosti. Bil je tvorec miru in apostol ljubezni med narodi. Nič čuda potem, če so ravno vse te vrline vzbujale občudovanje povsod in da je še danes spomin nanj ohranjen v najbolj živi podobi. Te članke in knjige pa so zvečinoma pisali učeni moze in drugi izobraženci; zato pa je vse omembe vreden primer takrat, kadar si drzne podrobno delo ustvariti preprost človek, ki napiše knjigo zato, da razkrije svoje občutje z željo, da i pri drugih otme pozabi svoje spomine.

Doba opevanja kosovske tragedije, legendarnih epov o kraljeviču Marku, carju Lazarju in drugih junakih, je za nami. Stari srbski guslarji, ki so ob javorjevih guslah po cele ure prepevali in godili, so izumrli. Solodni guslar ne poje več na izumrli in ne spremlja več pesmi ob starem tradicionalnem godalu, pač pa jih spravi na svečo med narod v tiskani besedi. V roki mi je prišla drobna knjižica z naslovom »Spomen pjesma Viteškemu kralju«. Polnih 47 strani in vseokoli ena sama pesem. Človek poje in joče o kraljevi smrti in kliče v spomin one prežalostne dni. »S solzami v očeh je napisana ta drobna knjiga, z edinim namenom, da ostane spomin nanj vedno živ med nami«. Tako v uvodu, potem pa sledi elegija, ki opisuje mučeniško smrt, zadnje trenutke in vso narodovo bol. Začet vseh pokrajin je opisan:

»Odgovori, o Ljubljano bijela
Sto žalosna danas si cilja!
Sad ko da ti u sreč je rana.
A dosad si bila namijuna.
Slovenije, zemljo tuguji, plači.
Ne če k tebi više da korati...«

Dobro poznanje domače geografije, dobro poznanje vse udeleževanosti in ljubezni kraljeve do posameznih krajev in tovariškega zavezništva do sosedov, dajejo knji-

žici poseben pečat tem bolj, ker jo je zložil preprost fant — sin morja iz solnčne Dalmacije. Prav po naključju eva se spoznala in v pogovoru mi je zaupal, da je pisec on sam, medtem ko mi je celo pesem na pamet deklamiral in sem jaz po knjižici sledil. Postala eva si znanca. Ante Beović je, tridesetletni sin očeta težaka iz vasi Gata, občina Polica-Priko, brez Split. Samo šestrazrednico je dočel, pri pehoti v Sla-

vonski Pohorji je služil kralju — in to je vse. Tista domorodna sila in ljubezen do kralja, ki je značilnost vseh preprostih Dalmatincev, mu ni dala miru; napisal je elegijo, jo protuljal po šolah, vojašnicah in med narodom za borih 3—4 dinarje, da je le imel za potnično in preživljanje. Čeprav je utrpel zgrubo — ni mu žal. Vesel pripoveduje v upanju, da je opravil misijo, ki mu jo je narekovalo čisto srce. »O, da bi velj Jurije vselej sledili zadnjemu naročilu — Oujajte mi Jugoslavijo«, je zaključil razgovor.

Čvrst fant, hrepeneč po izobrazbi, prijeten in uslužen je za Ante Beović, a samo preprost »soljaški pjesnik« in točaj v »Dalmatinski kleti« na Poljanah. Kadar nima go-

stov, da bi jim pripovedoval o lepi solnčni Dalmaciji, o slavnih podvigih dalmatinskih pomorščakov, pa vzame v roke knjige naših pesnikov in pesateljev in jih s pridom prebira. Precej je razširjena njegova knjižica — v 10.000 izvodih — med našo solsko mladino in sokolekimi telovadci in vojniki, pisana v zdravi in pristni govorici svojega kraja. Naj ga poznajo vsi, ki jim je prišla knjižica v roke in naj posnemajo njegovo domovinsko ljubezen, na pa naj še dolgo živi v tej naši »beli Ljubljani«, ki mu je tako pri srcu, da bi se ne mogel ločiti od nje. Izvršil je dolžnost, ki mu jo je narekovalo srce, drugi naj posnemajo!

Vladimir.

Sportni koledar za leto 1938

Ljubljana, 20. nov. Slovenska praktična literatura se je pravkar pomnožila za novost, ki je to pot sportno-praktičnega značaja. Doslej še nismo imeli priročnika, ki bi na kratko in jedrnatno obravnaval glavne sportne panoge ter nas obveščal o trenutnem stanju sporta pri nas in po svetu.

Nova publikacija je izšla pod naslovom »Sportni koledar«, ima šepno obliko in je bo nedvomno vesel vsak sportnik in ljubitelj sporta, ki pazno zasleduje borbo na vseh popriških sportnega udejstvovanja — pa hoče v strnjeni obliki vedno imeti pri rokah pregled doseženih rezultatov: točk, časov, rekordov. Koledar se je razvil iz dosedanjega »Zimsko-sportnega koledarja«, ki je bil namenjen predvsem le zimskemu sportu — v priročnik, ki obravnava razen tega še alpinistiko, lahko atletiko, plavanje in nogomet, tako da se razvrstitev po letnih dobah prav lepo vjema in prilaga pojmu »koledar«.

Trpežna vezava je združena z ukusno opremo. Celno stran prav elegantno krasi simbol olimpijske ideje, koledarske strani v ožjem pomenu pa slikoviti motivi slovenskih krajev in planin. Vsaka panoga sporta ima svoj oddelek, ki se vsi pričnajo s posebno naslovno stranjo. Na prvem mestu so vedno podatki o dotičnem sportnem savezu, podsavezih in klubih, nakar sledi pregled v prihodnje ter pregled pretekle sezone, zatem pa nadvse zanimivi in sijajno pisani članki o posameznih sportih. In vmes najvažnejše — pregled rekordov!

Iz vsebine posnemamo: prvo poglavje tvori sport. Tu je zelo zanimiv pogled nazaj na preteklo zimsko sezono, posebno z ozirom na naše udejstvovanje na velikih tujih mednarodnih prireditvah. Sledi zelo interesanten pregled razvoja smučskih skokov tja od leta 1899. do danes. Zelo vabljivo je članek »Kaj je smučanje«, napisan z občutki smučarja-turista, ki na smučeh uživa lepote zimskega gorskega sveta. Po učna je naslednja razprava o metodah smučanja, dočim bodo mladi kandidati za bodoče prve v smučskih skokih v naslednjem članku našli dragocene smernice za pot do uspeha. Članek nazorno izpolnjuje svojo skico smučskih skakalnic. Sestavek o mažah obravnava umetnost primazovanja smučti, ki jo mora vsak dober smučar poznati.

Poglavje o alpinistiki zavzema predvsem strokovnjaško pisan članek Janeza Gregorina o alpinistiki pri nas in na tujem; pridejan je pregled prvih vzponov in novih smeri v naših stenah l. 1937. z glavnimi podatki o vsakem vzponu — za alpinista zelo važna kronika! Seznan gorskih vodnikov in reševalnih postaj zaključuje ta oddelek.

Najlepši prispevek na nedvomno predstavlja sestavek O. T. Kleina, trenerja za Dravsko banovino. Izi v odličnem slogu z vzgojno besedo razlaga našemu kadru lahkotletov osnove treninga za vsako vrsto lahke atletike posebej. Ne manjkajo seveda tabele o slovenskih, jugoslovanskih, balkanskih in svetovnih rekordih.

Tone Cerer piše o slovenskem in jugoslovanskem plavalnem sportu ter nam predstavlja naše najboljšie plavače in njihovo nadvse uspešno udejstvovanje v pretekli sezoni. Sledijo zopet rekord.

Kako je z nogometom »okrog nas in med nami« — to bo z užitkom bral vsak ljubitelj najpopularnejšega sporta na svetu. Članek je napisal Janez Gregorin v jedrnatem slogu. V koledarju so tudi podatki o številu nogometnih klubov in tablice lige prvenstva za tekočo sezono. To je glavna vsebina »Sportnega koledarja« in za nameček je pridejana še turistična karta Slovenije.

Zelimo le, da bi prireditelji nove publikacije bili deležni vsega priznanja od strani naše sportne javnosti — saj so pokazali mnogo živavosti in idealizma z izdajo tako cenene sportnega priročnika.

Škofja Loka

— Slovo zaslužnega učitelja. Škofjeloško deško šolo je zapustil te dni učitelj G. Košca Franc. Proti njegovi volji so ga dodelali drugam. G. Košco bo ohranila loška šola v hvaležnem in prijetnem spominu. Ne samo, da je bil izvrsten učitelj in vzgojitelj mladini, je opravljal tudi z zgledno vztrajnostjo solski vrt, bil je znan dekorator in tih in miren se je uveljavljal na vseh področjih domačega življenja prav uspešno. S svojim odhodom je zapustil vrsto, ki nam narekuje, da mu ne kličemo v slovo, marveč: Na svidenje!

— Očelna vest. Nastavilca meštanske šole, gđ. Zlatka Albertova je dodeljena na službovanje v Ljubljano.

— Tistiške občine na Bukovici v Selah došli je imelo te dni zapored več gospodarjev. Tatovi so najprej vlomili pri posestniku in trgovki Fojkarjevi, nato so se lotili Bertoničjeve hiše, odtod so šli nad Širočev dom, nazadnje pa je prišla na vrsto Golobova gostilna. Vlomilci so odnesli mnogo sadija, več steklenic žganja in raznih jestvin tako, da imajo prizadeti precej občutno škodo.

— 1500 dni je izgubila Fojkarjeva služkinja z Bukovice. S kolegom se je peljala v škofjo Loko k zdravniku dr. Homanu, a spetoma se ji je neopaženo odtrgal jermen pri torbici. Torbico z denarjem je našel mladi Viniko, ki ga tega ni hotel priznati. Fantič pa se je izdal slednjič sam. Denar je vrnjal in zapravil čez mero. Slednje so našli pri njem le še par sto dinarjev, vse drugo je že zapravil. Manjkajoči znesek bodo poravnali sluškinji njegovi starši.

— Velik oganj je ugasil Brojanovo domačijo na Šutni v staroletni občini. Pogorelo je vse, razen nekaj denarja, ki so ga rešili.

„Zavidam Ti za Tvojo polt!“

Ali ni ta odkritosrčnost obenem tudi največje priznanje za ženo! Ako so žene zavidne, tedaj moški gotovo občudujejo...

Zdaj je lahko biti zares negovan. Elida krema IDEAL, ta suha dnevna krema, napravi kožo gladko, ohrani polt mladostno čisto in brez poškodb. Ker ima v sebi hamamelis, poživlja in obnavlja kožo. Negovanim ženam je postala neogibno potrebna!

ELIDA KREMA IDEAL

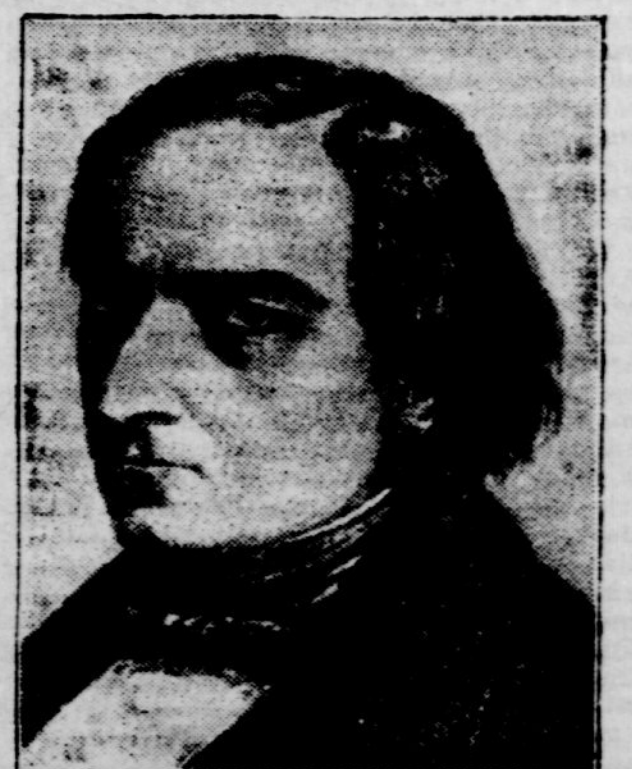
Zanimiv dogodek iz Resslerovega življenja

Pred 118 leti je malo manjkalo, da Ressler v Pletterjih ni ubil strop

Ljubljana, 20. novembra. Ob vznjožju Gorjancev med Trdinovim vrhom in Opatovo goro se stiska v senco stoletnih bukev močnejše belo mesto belih samotarjev, kartuzija Pletterja. Opasano je z visokim obzidjem, da ne morejo čez radovedni pogledi zunanega sveta. Klavzura silno stroga, ženskam je razen v zunanjo sprejemnico in zunanjo kaplo vstop prepovedan. In v zidu zunanje kapele na koncu lipovo-kostanjevega drevoreda opozori nase kamnita plošča z zlatim napisom:

»Izumitelj ladijskega vijaka
Jožef Ressler
je od leta 1817 — 1821
kot c. kr. gozdar
deloval v Pletterjskih gozdih.

Njemu v časten spomin posvečilo Kranjsko-primojsko gozdarsko društvo 17. VI. 1911. Mož, ki je s svojimi številnimi izumi zarezal globoko brazdo v gospodarsko življenje tedanje Evrope, je prvo svojo službo opravljal na naših tleh v pletterjskih gozdovih, v batinh Gorjaneh.

Mnogo se je pisalo o J. Ressleru, znana je njegova borba za priznanje, uveljavljanje in obstanek. Obe ladijskega vijaka, po rodu severni Slovan, je med južnimi Slovani živel, delal in dočepel. Usoda mnogih velikih mož je tudi njegova: priznanje je želelo po smrti.

Prva se ga je spomnila l. 1863. tehniška visoka šola na Dunaju, za tam njegovo rojstno mesto Chrudin, ki mu pravijo tudi češke Benetke. Od velikih Pardubic je lepo in na šolah izredno bogato mesto oddaljeno komaj eno uro poštoje. Ina tam spominke ploščo in od leta 1924. spomenik.

Pri nas je nad prezgodnjim njegovim grobom pri Sv. Krištofu vstal spominski steber, jutri pa mu Ljubljanska sekcija Udruženja jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov postavi reliefno spominsko ploščo na naši tehniški visoki šoli. Slovenska prašolnica je le po čisto med Zmajekim mostom in glavnim kolodvorom nazvala po Ressleru. Novo mesto pa je po velikem izumitelju preimenovala čisto, ki veže bivši stari most v Kandiji s Trdinovo cesto. Tako je povznan spomin na moža, ki eta vsak po svoje zrla na tajinstvene Gorjance ali Uškoške gore, kakor so jih tedaj nazivali nemški zemljevidi.

Uškoški prebivajo onstran po Gorjaneh. Krni Zumberak je že nad 400 let njihova domovina. In če je res, kar trdi lokalna kronika, se ima svet Zumberčanom zahvaliti, da je Ressler postal oče ladijskega vijaka.

Kartuzija Pletterja je agrađi močniti Herman II. Celjski. Leta 1406 so se vneli vanjo beli močnejši ugnili, ki so vetalji aredi nobi in legali ob visokem solcu k počitku. Njim

200 let so donele njihove hvalnice pod stišastimi oboki in med vitkimi stebri veličastnega božjega hrama proti zvezdnemu in solnčnemu nebu. Pa so odšli bži menihi in sledili so jim črni. Jzuitsko gospodstvo je bilo še za nekaj let krajše od kartuzijskega. Od leta 1772 si je država lastila Pletterje in študijski zakladc je užival endove veleposltniške uprave, pri kateri je 24-letni Jožef Ressler tudi nastopil svojo službo kot c. kr. distriktni ali okrožni gozdar.

Dve leti je bil Ressler že v tamošnji službi, poznal je svoje gozdove in njegove ljudi, dober je bil z njimi in radi so ga imeli, ker je govoril z njimi po njihovo. Naneslo pa je, da so mu na službeni poti v Gorjaneh ukradli Vladi konja. Peš je moral v dolino.

Vladi, pravi ljudstvo uskočkim prebivalcem onstran Gorjancev. Hitro se je razvedelo za nerodno tatvino, harambaša je raznal za stvar in naslednjo noč sta morala tata prignati ukradenega konja nazaj v Pletterja.

Pletterjski samostan ali grad je imel tedaj še drugočasno zunanje lice. Vse v stolpih je bil. V enem onih stolpov je stanoval in snoval Ressler. Kasno ponoči je začel pred grajskimi vrati topot konjskih kopit, zapel je zvonec na vratih, oglasilo se je konjsko hrzanje. Temna noč je pokazala Ressleru, ki se je sklanjal skozi okno, da vidi, kaj je pred gradom, le nekaj senč, ki so se umaknile v goščo. Skočil je doli, s puško v roki sta z vratarjem previdno odrinila težka vhodna vrata. Žive duše nikjer, sava se je oglašala v smrekah, na grajsko ljubko privezan pa je veselo zarezgetal Resslerov konjček.

Se ga je srečni gozdar objonal in miloval, ko je udušil vsak glas in stresel zidovje silen ropot. Prihajal je v smeri od Resslerovega stolpa...

Zadutil je Ressler nesrabo. Urno je bil v svojem stolpu, pa v sobo ni mogel. Preklana so rezala vanj sobna vrata, praskalo se je skozi široko špranjo. Razšli so jih, nudil se jim je strašen pogled razdejanja: udri se je bil strop in zgrmel v sobo, kjer je pred nekaj minutami še delal Ressler, zgrmel je na mizo, ki je bila polna izumiteljevih načrtov. Bled je strmel gozdar pred se. Vse je bilo uničeno, ostalo pa je dragoceno življenje, ki ni klonilo pred udarci usode, kljubovalo jim je, danes pa slavi človeštvo plodove te gigantske borbe.

Za postajališče v Stožicah

Stožice, 20. novembra. Ljubljana se je začela močno širiti proti severu, zlasti proti Ježici, kjer so nastala gosta naselja in lepo se tam razvija tudi industrija. Nove razmere so seveda prinesle nove zahteve. To velja zlasti za dolbe prometne zveze med mestom in okolico. V tem pogledu se čutijo prikrajsne Stožice, ki spadajo deloma pod Ljubljano, deloma pod Ježico. Stožice imajo sicer avtobusno zvezo, pogrešajo pa železniško postajo. Obe postaji na Ježici in na Črnčah eta nekoliiko od rok in spričo živahnega prometa med Klečami, Savljami, Stožicami, Malo vajo, Brinjem in Ljubljano bi bilo potrebno, da dobe tudi Stožice postajališče, saj je avtobus za marsikoga predrag. Po slabih Tyrševih cestih v brozgi in blatu, v urazu in dežju hodi v šole na stotine dere, uradništva v službe in delavstva na delo in vsi ti so prišlijeni hoditi peš ali pa voziti se z avtobusom. Železniška uprava je po vojni napravila več novih postajališč, a vprašanje postajališče v Stožicah ne pride v mrve točke. Upamo, da bo naša železniška uprava razumevanje za naše želje, saj je kamniška proga precej aktivna. Primeren prostor za postajališče bi se kmalu našel.

Voi stoletja že deluje CMD, darujmo že za pol stoletja!

120000 22 100000 100000

Mayerlinška tragedija je bila fingirana?

Tako trdi v svoji knjigi neki član habsburškega rodu

V Ameriki imajo vedno dovolj časa in veselja za zakulisne romane, pa tudi če so tako stari, kakor je tragedija v lovkem gradu Mayerlingu. V Filadelfiji je pravkar izšla knjiga o tej tragediji. Gre za avtobiografijo nekakega Habsburžana, ki je postal ameriški državljani in ne želi, da bi prišlo njegovo ime v javnost. Knjigo je napisal skupaj s ameriškim publicistom Henryjem Landerom in v nji odpira baje nekaj čisto novega. Habsburžan, ki je iz-

Rudolf Habsburg

dal to knjigo anonimno, je baje sin nesrečnega prestolonaslednika Rudolfa. Pravi pa, da se je vedno čutil Američana in da nade, da bi ga zamenjali s katerimkoli skrhanim članom cesarskega doma.

Njegova kariera v Ameriki je uspešna in ni mu treba bučnih senzacij, da bi se s njimi proslavil. Njegov namen je samo zavrniti laži, ki se še vedno pleto okrog smrti njegovega visokega očeta.

Če smemo verjeti tej knjigi, prestolonaslednik Rudolf ni umrl v Mayerlingu, temveč je pobegnil v Južno Ameriko in njegovo smrt so samo fingirali. Baronica Veczer je bila samo Rudolfova prijateljica, ki se je živo zanimala za njegove liberalne nazore. Usodne noči je nepričakovano prislova v Mayerling, hotela pogovoriti Rudolfa, da bi ne storil nekega svojega naklopa. Rudolf je v družbi svojih intimnih prijateljev bes pripravil nekaj, kar naj bi predstavljalo čim točneje njegovo telo in kar naj bi prišlo o njegovi smrti. Baronica Veczer je bila pri tem slučajno ustrežljiva. Njeno truplo so pustili kraj dozdevnega prestolonaslednikovega trupla in tako je nastala podlaga poznejše mayerlinške tragedije.

Prestolonaslednik Rudolf naj bi bil izgnan iz javnosti in živel daleč v tujem svetu. Habsburški avtor knjige pravi, da se je rodil iz tajnega zakona v neki podeželski krmi in da so ga skrivaj prepegljali v Ameriko. Sam je pozneje mislil, da je sin nekega zdravnika in njegove žene, ki sta ga vzgajala po tajnem naročilu. Nekega dne je pa dobil pismo svojega pravega očeta in vse dokumente, iz katerih je razvidno, da je sin nadvojvode Rudolfa. Vendar je pa živel svoje življenje naprej. Prepričan je, da niti cesar Franc Jožef ni vedel zanj. V knjigi je tudi poglavje, v katerem je opisan razburljiv sestatek očeta in sina, ki nista imela poguma, da bi javno priznala svoje razmerje. Pri vsem napetem opisovanju mayerlinškega dogodka je pisana knjiga tako, da se ji že na prvi pogled pozna, da ne hlasta po senzacijah.

naravnem bogastvu Rusije. Kraj kosa žvepla iz turkenstanske pustine Kara Kum leži vzorec manganove rude in Altaja, sibirsko zlato leži kraj svinečne rude in Bajkalskih gorah ter poldraguljev in platin z Urala.

Veliki diagrami kažejo razvoj pridobivanja poedinih mineralov ter njihovo porabo, namreč možnost izvoza ali potrebo po uvozu. Geološki zemljevidi kažejo, da je že 40% vse ruske zemlje geološko raziskanih, ostalih 60% je pa že razporejenih in bodo postopoma tudi raziskani. Večina se ne raziskane ruske zemlje odpaše na arktične kraje ali pa na druge zelo oddaljene kraje.

Ali se tuberkuloza podeduje?

Prvotno so ljudje splošno mislili, da se tuberkuloza podeduje, pozneje se je pa izkazalo, da temu ni tako. Končno so prišli zdravniki do spoznanja, da se podeduje samo nagnjenje k tuberkulozi. Prof. R. Pearl je preiskal v Ameriki 564 makroskopskih parov in 2480 njihovih otrok glede tuberkuloze. Če smatramo, da je število tuberkuloznih otrok, ki so bili njihovi starši povsem zdravi, enako 1, je med otroki s tuberkuloznimi starši enako 4.3. Iz zakonov, kjer je bil oče tuberkulozen, mati pa zdrava, se je rodilo 1.7 tuberkuloznih otrok, iz zakonov, kjer je bil oče zdrav, mati pa tuberkulozna pa 1.6. Iz tega lahko v najslabšem primeru sklepamo, da se podeduje samo nagnjenje k tuberkulozi. Človek, ki sta mu bila mati in oče tuberkulozna, je štirikrat bolj nagnjen k tuberkulozi, nego otrok zdravih staršev.

Pač je pa curiški zdravnik Hauhaat na 500 bolnikih ugotovil, da se idiosinkrazija podeduje v 80%. Idiosinkrazija je povečana občutljivost za nekatere spojine ali fizikalne učinke in kaže se v obliki bronhijalne astme, migrene, kožnih izpuščajev, itd. V Nemčiji je baje pol milijona ljudi, ki jih muči ta bolezen. Pri nekaterih ljudeh je idiosinkrazija šibka, pri drugih pa močna in če že ni nevarna življenju, je pa zelo neprijetna.

Največja zbirka vozniških listkov

Kakor so na svetu strastni zbiralci poštinih znamk, ali v Angliji zbiralci podobne s cigaret, tako so tudi zbiralci vozniških listkov. Veliko zbirko vozniških listkov imajo nekateri Američani, največja je pa vendarle v Evropi in sicer na Dunaju imata jo dva inženirja, Hillebrand in Dvořak, ki zbirata vozne listke že mnogo let in ki sta žrtvovala v ta namen že mnogo denarja.

V njuni zbirki so vozni listki z vsega sveta in vseh vrst. Zbrala sta na tisoče in tisoče vozniških listkov, na železnicih, tramvajih, omnibusih, parnikih, zrakoplovih in letalih. Tu so zastopane Island, Avstralija, Irak, Iran, Japonska, Kitajska, Brazilija in druge države. Zbirka obsega tudi vozne listke za pse v Španiji, vozne listke za šolsko mladino na Kitajskem, vozne listke za brzovalce v Skandinaviji, nemške vozne listke iz svetovne vojne, na katerih je zadaj natiskano, kako dobiš poceni jesti, dalje peronske listke za goste, pričakujejo polarne raziskovalce ob povratku itd. Za to zbirko se zanimajo najbolj uradniki prometnih ministrstev v raznih državah.

Spreobrnitev zakrknjenega samca

Zivimo v času protislovij. Čeprav nazadnje že v skoro vseh civiliziranih državah število porokov, se vendar ustanavljajo klubi zagrnjenih samcev, ki o žemivji nočejo ničesar slišati. Takih klubov je na svetu mnogo, toda o večini javnost niče-sar ne ve. Pač pa ne davno ustanovljeni klub zakrknjenih samcev v Plymouthu ne skriva svojega delovanja. Ljudje bi se pa tudi za ta klub ne zmenili dosti, če bi njegov ustanovitelj in predsednik v svojem govoru ne bil žalil ženskega spola. Predsednik Percy Moss je namreč izjavil, da so divjaki v afriških džunglah srečnejši od zakrknjenih mož v civilizirani Angliji.

Žene in dekleta so protestirale proti tej trditvi in zopet se je pokazala ženska bojevitost. Moss je dobil mnogo grozljivih pism, v katerih mu žene in dekleta pišejo, da mu bodo javno izpraskale obraz. Med drugim mu je pisala tudi mlada Jean Buttonova. Njeno pismo je predsednik tako razburilo, da ji je odgovoril v enako oostem tonu. Buttonova pa ni noličala, temveč odgovorila in tako sta si dopisovala, dokler ni predsednik kluba zakrknjenih samcev zaprosil za dovoljenje, da bi se snel s Buttonovo oženiti. To je pa seveda v klubu dvignilo mnogo prahu in predsednika so proglasili za podlega izdajalca. Še istega večera je moral odstopiti in klub je sklenil, da mu poročnega darila ne bo dal.

... dokler ji ni prinesel vete pri, opran z Radionom

Dve gospodinji . . . obe imata radi snežnobelo perilo. Vsaka pa uporablja drugo pralno sredstvo in glej kako velik je razloček! Perilo, oprano z Radionom, je »Radion-belo«, ker vsebuje Radion dobro Schichtovo milo in je prepojen s kisikom, ki pronica skozi tkanino in pere Vaše perilo tako temeljito, da se njegova belina povsod takoj zapazi. Če boste samo enkrat oprali perilo z Radionom, ne boste nikoli več uporabljali drugih pralnih sredstev.

Schichtov
RADION
pere sam

Ljudje v polarni noči

Nad polarnimi kraji je zavladala polarna noč. Letališče na Rudolfovem otoku je zdaj urejeno za nočne polete. Poskusit se orjaškim reflektorjem so se dobro obnesli. Prvič reflektor sicer ni prodrl debele plasti oblakov in megle, pri drugem poskusu je pa začel nad otokom močnejši stožec svetlobe. Ta svetlobni signal je opazila posadka treh letal, ki se je morala med letanjem Levanevskaja spustiti na pustem otoku v otočju Zemlje Franca Jožefa. Poveljnik skupine pilot Babuškin je takoj poslal brežično brzojavko: Vidimo luč vašega reflektorja, obrnite bolj na desno, poskusili bomo informirati vas radiobrzajavno. Svetlobni stožec se je končno okrenil na samotni otok, kjer čakajo Babuškinova letala na ugodnejše vreme. Tako se bo dala točno določiti lega teh letal in neznanega otoka, o katerem so letalci v začetku mislili, da je otok Gril-ly.

Nočna ureditev letališča na Rudolfovem otoku je važna tudi za polete Babuškina in Cuhnovskega, na katerih hočeta še enkrat preiskati polarne kraje okrog severnega tečaja, kjer je izginil Levanevski. Ledolomilec »Litke« in pet ladij, ki jih je vodil, je obkrožil v ledu v morski črni Vilkiškega. »Litke« je brežično sporočil, da so se pripravili na prezimovanje. Ledena gora, kjer je Papanirova skupina, poroča, da je zdaj na 83° 56' severne širine in 0° 47' vzhodne dolžine. Vzhodni veter je prinesel snežne meteže in toplejšje vreme. Živo srebro je padlo od 31 na 16 pod ničlo. Zadnje dni je pa jel pihati sever, ki bo zopet potisnil goro bolj proti jugu.

Ali bo vojna?

Povprečen človek v Evropi je skoraj prepričan, da nova svetovna vojna ni več daleč, da ne bo minilo niti 10 let, ko bo izbruhnilo še mnogo strašnejše klanje, kakor smo ga imeli v letih 1914 do 1918. Da so ljudje v Evropi o tem prepričani, so doknali poročevalci »United Press« v Londonu, Parizu, Berlinu, Rimu in Moskvi. Povsod vlada enako prepričanje glede bližnje bodočnosti. V Franciji, Nemčiji in Avstriji se ljudje celo boje, da se je nova svetovna vojna že pričela. Izmed treh Angležev sta dva trdila, da upata, da se bo državnikom vendarle posrečilo preprečiti novo vojno. V Nemčiji, Franciji in Avstriji sta dve tretjini prebivalcev prepričani, da je vojna neizogibna in samo ena tretjina pravi, da je verjetnost nove vojne velika. V Rusiji in Italiji je ena tretjina prebivalcev pesi-

Za debele in za suhe

Zenskam, ki bi rade pridobile nekaj mesa, toda brez vsake maščobe, daje Frances Dayeva v »Sunday Chronicle« te-le nasvete: 1. Jajte več goste hrane in pustite za nekaj časa solato. 2. Pijte čim več mleka, toplega ali hladnega. 3. Pazite, da bo v jedi čim več beljakovin, mesa, rib in jajc. 4. Jediti štirikrat na dan, vmes pa nič. 5. Počivajte čim več in izogibajte se živčne napetosti. 6. Hodite zgodaj spat. 7. Bodite čim več na svežem zraku, da vam bo jed dobro teknila.

Tistim, ki bi rade bile bolj sloke, pa priporočajo: 1. Pijte vsak dan zjutraj limonado, nikar pa ne pijte pri jedi. 2. Jajte čim več sočivja, čim manj pa slaščic in močnih jedi. 3. Jajte počasi in razgrizite dobro vsako jed. 4. Telovadite pridno. 5. Izogibajte se velikih pojedin in jajte samo lažje. Pijte svoj čaj brez sladkorja, pomnite pa, da daje sladkor energijo in zato vaša hrana ne sme biti brez njega. Sveže sadje je boljše od rafiniranega sladkorja.

Geološki muzej v Rusiji

V Moskvi so otvorili oni dan geološki muzej Akademije znanosti. Temelj njegovega zbirke so v Moskvo pripeljane zbirke leningrajskega mineraloškega muzeja in gradivo z velike razstave »Mineralno bogastvo Rusije« prirejene v okviru 17. mednarodnega kongresa geologov v Moskvi. Zbirke so shranjene v vitrinah iz najboljšega ruskega lesa. Muzej obsega okrog 100.000 predmetov in priča o neizčrpnem

Library blizu Coverdale je umrla Angela Kuna, stara 23 let. V Chisholmu je avto do smrti povozil 23-letnega sina zakonec Antona in Neže Mihelič.

V rudniku v Copperfieldu blizu Bingham Canyonu se je smrtno ponesrečil Franc Tavcar, star 42 let, doma iz Javorja nad Škofjo Loko. Nanj se je vsula plast kamena in ga tako težko poškodovala, da je kmalu po prevozu v bolnico izdihnil.

Ščepec soli

Človek ni le človeku volk, ko je toliko psov med nami. Največje oslovstvo je, da ne pripisujemo človeku vseh neumnosti namesto oslu. Zakaj se živite, ko vas pogreb velja samo dolar? — (Reklama ameriškega pogrebnege zavoda.) Resnica ne dobi nikjer državljanstva. Ljudje se neradi srečujejo z upniki in pametjo. Ker sta za zakon potrebna dva, nikdar ne vemo, kdo ima prev v zakonskem prepiru. Zadnje besedo na svetu bo imela pamet; toda debata se ne bo tako kmalu končala. Upanje je najboljšje maslo na trdem kruhu. Oslu se življenje ne zdi umetnost. Da na svetu ni nobenih krivic, pravijo tisti, ki dele pravice.

ROLF FREMONT:

Snet o razgalinah

— Ali ni še nič? je vprašala številka 874.
— Ne! Toda kmalu začnemo.
— Zares? Kmalu?
— Ladja prispe okrog dvajsetega.
— Ali je to točno?
— Da, saj je že na poti.
— Ali imaš pilo?
— Celu dve.
— O bože! Ključ k svobodi! Kdaj dobim svojo pilo?
— Če bo ugodna prilika se danes.
— Kar tresem se od nestrpnosti.
— Le mirno! Oziraj se name. Položim jo pod kamen in dam ti znamenje.
— Dobro, toda pazi na tega starega vohunskega hudiča. On ima povsod oči!
— Ne boj se! Počakam, da odide. Če ne pojde to danes, velja isto za naslednje dni.
— Dobro, a kaj potem?
— Potem bo treba samo čakati. Čim prispe ladja me obvesti in zvečer tistega dne prepiliva verige. Ob enajstih, po drugem obhodu straže, bova morala na pot.
— Ali poznaš smer?
— Vedno proti severu. Na obali zagledaš prižgan kres, pod njim pri skalni bo pa čakal čoln.
— Izborni! Imenitna misel!

— Samo previdno! Ne govori z menoj in ne zme-ni se zame kakor doslej. Če bi tistega dne ne mogel govoriti s teboj, se v ugodnem trenutku onesvestim. Vedi, da je treba zvečer tistega dne na delo.

— Razumem! Torej proti severu, cilj je kres, spodaj pod njim pa skala.

— Tako je, zdaj pa tiho. Obrni mi hrbet. Hudič prihaja vohat.

In res, višji paznik se je bil pravkar dvignil in počasi je prihajal med kaznenice, ležeče ali se-deče naokrog z debelimi kamni namestu blazinic pod glavami. Nekateri so si zamišljeno podpirali z rokami glave, razmišljajoč bodisi o svoji težki usodi ali pa snujoč fantastične načrte o pobegu. Drugi zopet so obujali spomine na tiste, ki so jih morali zapustiti in ki so živeli daleč tam za mor-jem v svetu, za izobčeno za vedno izgubljenem... Tu je bilo namreč pokopano vsako upanje na osvoboditev ali na pobeg, tudi če bi bil pripravljen od zunaj. Po otoku razpostavljene straže so tako budno pazile, da jim ni mogel nihče uiti, a tam, kjer je bilo konec njihove verige, je narava sama zapirala beguncem pot. Nič ni pomagalo, če je do-segel kdo po blaznem pogumu severno obalo, kjer so segale strme pečine skoraj navpično v morje. Skok v morje je pomenil bodisi neizogibno smrt, ali pa, če se je posrečilo, je vodil k počasni kruti smrti od lakote in žeje na eni izmed koralnih pe-čin ali v mračnem žrelu prepada, skritega ob strmi, po morju razjedeni obali. Morda bi se mogel be-gunec nekaj tednov tu za silo preživljati z ribami, netopirji in pticami, toda rešiti bi se ne mogel, pot

v svobodo bi mu bila še vedno zaprta. To bi po-menilo samo klaverno zamenjavo ječe.

Zgodilo se je pa dokaj pogosto, da je marsika-teri obupanec storil tudi ta poskus, ker mu je bil ljubši od težkega života, kateremu se ni mogel privaditi. Toda uprava kolonije ni polagala na to velike važnosti.

Če je bil pobeg pravočasno odkrit, je podrla be-žečega krogla iz paznikove karabinke, še predno je dosegel obalo. Če se mu je pa le posrečilo uiti, so se za vedno zagrnili nad njim valovi, ali pa so ga čez nekaj dni ali tednov vsega sestradanega in iz-črpanega znova prijeli, uvrstili v strožji razred, strogo zastražili in mučili s tako težkim delom, da mu ni nikoli več prišlo na misel pobegniti.

Če je pa našel smrt v valovih, so njegovo števil-ko kratkoma izbrisali. Uprava je zapisala v knji-go »Mrtev« in pripisala datum. Čez mesec dni je bila pa prosta številka prišita na obleko drugega kaznenca.

Poveljnik straže na otoku, znan pod imenom »Hudič« ali »Zolti Jean«, je bil med kaznenci na zelo slabem glasu, kar pomeni, da je bila uprava kolonije z njim zelo zadovoljna. V njegovi četi ni-koli ni prišlo do poskusa nepokorščine ali do upo-ra ali pobega. Jean je znal vedno že vnaprej čitati misli v kretnjah, obrazih in očeh zaupanih mu kaz-nencev.

Poznal je temeljito njihove značaje, zvijače in skrivne želje. Znal jim je kljubovati, zatirati jih v zarodku in vedno je odkril vsak poskus »nered-nosti« z lahkoto in instinktom najbistrovidnejšega detektiva.

Mnogo se je govorilo o njegovi krutosti še iz prej-šnjih časov, ko uprava kolonije še ni posvečala nobene pozornosti pritožbam glede brezsrčnosti grobih vojakov, ki v njihovih očeh življenje »šte-vilke« ni bilo vredno niti toliko, kolikor življenje živali. Takrat si je izmišljal »Hudič« vse polno ra-finiranih načinov, kako bi bolj mučil kaznenice in kogar je zanesla usoda v njegovo četo, je moral biti pripravljen na najhujše.

Jean je služil prej v barakah pri močvirjih, ki jih je bilo na delu sicer groatega in nedostopnega otoka mnogo in kjer je marsikateri kaznec za-peljan po varljivih nadi v uspeh pobega, poskusil prekorčiti črno, zahrbtno blato, iz katerega pa ni našel drugega izhoda, kakor v svobodo smrti.

Zolti Jean se zato nikoli ni posebno trudil z za-sledovanjem teh beguncev. Zadovoljil se je s tem, da jim je odrezal povratek na kopno. Begunec je bodisi izginil v blatu ali pa je ves izčrpan umrl od lakote. Večkrat se je tudi pripetilo, da se je ves skesan vrnil, če je njegova ljubezen do življe-nja premagala grozo pred smrtjo in ječo.

Upravitelj naselbine kaznencev je bil poveril to pot opreznemu in preizkušenemu Jeanu poveljstvo nad najvetrjeto, na delo poslano skupino, zaposleno v gorah v severnem delu otoka. V to skupino so pri-šli krepki možje stopnje, to se pravi kaz-nenci, ki so bili zaslužili z lepim vedenjem nekaj olajšav. Ti kaznenci so smeli čez dan prosto hoditi in delati. Sele na noč so jim noge zopet zakovali v verige tako, da niso mogli storiti niti koraka, ne da bi verige zarožljale.

Kaj ni všeč tujcem pri nas

Kako pišejo o turizmu v naši državi naši prijatelji

Ljubljana, 20. novembra. Letos smo se pri nas začeli pritoževati nad upadanjem tujkega prometa, zlasti, da so se nam izneverili Čehi. Gospod, ki bi jih moralo skrbeti pospeševanje tujkega prometa v naši državi in ki bi morali tudi iskati vzroke slabih sezon, toplo priporočamo, naj prečitajo vsaj nekaj člankov iz tujih listov in revij o turizmu pri nas. Zadeje čase po končani sezoni je izšlo zlasti v časih listih mnogo članov, ki so jih napisali letošnji naši gostje. Vsi hvalijo naše pokrajinske lepote in ljudstvo, nekateri nas pa tudi prijateljsko opozarjajo na velike nedostatke v našem turizmu ter nam polagajo na srce, naj jih odstranimo. Posebej zanimiv je članek dr. J. Kudrnovskega v »Československo-jugoslovanski reviji«. Pisec opisuje predvsem razmere v Južni Srbiji, toda marsikaj velja tudi za razmere v Sloveniji. Dr. Kudrnovski piše med drugim: Med dobrimi in iskrenimi prijatelji je navada, da se vzajemno opozarjajo na nedostatke, ki jih ni težko odstraniti. To je tudi namen tega članka, ki ni bil napisan prenatrpano in v ogorčenosti, temveč po dolgem premišljevanju in ni le tolačenje mojih želj, temveč cele vrste dobro mislečih ljudi.

Južna Srbija je s svojim gostoljubnim prebivalstvom dežela, kjer bi se lahko razvil najzibavejši tujski promet kakor v Primorju zaradi njenih krasnih planin, jezer in zgodovinskih znamenitosti, ko bi tujcev ne nadlegovali z neprestanim pregledovanjem dokumentov... Poglavitne zake so trošarine, ki so uvedene v vseh večjih mestih Južne Srbije. Mučno je, ko morate pustiti, da vam mestni uslužbenec brskajo v vsakem mestu po prtljagi ter stikajo po blagu, ki je podvrženo trošarinam. Če ste nekoliko nervozni, prisrečete, da vas tu ne bodo nikdar več videli in da boste že priporočili svojim znancem obisk teh krajev. Majete z glavo, kako je mogoče, da se v hotelih v Ohridu ali Bi-

toju da sbrantati ceno sob akoro za polovico. Pri tem se spominke, da ima hotel v Kruševu skupni umivalnik za vse sobe. Oudite se nad dragino jedilnih listov, ki so bili napisani posebej za tujce (n. pr. v Prišepu). Osupnete nad nesnogo, ki se skriva v stikovih uličnih Skopja, Bitolja ali Ohrida, kjer ni bil še nikdar na delu pometač.

Dežela brez senice bi se lahko imenovali nekateri kraji Južne Srbije; nasesti, ki so jih uničili črni konji, napravijo žlostovitis, prav tako, kakor več kilometrov dolge ceste brez drevesa. Strmita nad obupnim stanjem najdragocenejših zgodovinskih znamenitosti; kot primer je dovolj, če omenim katedralo sv. Sofije v Ohridu; grozi, da se bo zdaj zdaj podrla. Na cestah ni najprimernejših prometnih znakov; če bi vam prijatelj ljudje ne pokazali poti, bi ne mogli nikdar sami najti Stobi z antičnimi izkopaninami. Skoraj nikjer ne najdete šolanih vodnikov. Če vam že kdo kaj pojasni o znamenitostih, je razlaga netočna, če ne celo povsem napačna, zlasti datum, ki jih našlaš spreminjajo, da bi bile znamenitosti čim starejše...

Ovira tujkega prometa so tudi prašne ceste, ki so bile letos marsikje pretrpane ob povodnji zaradi nepravilno betoniranih mostov in kanalizacij ter je bila vožnja po njih s starimi avtomobili prava muka. Prav tako ni tudi primernih železniških zvez, povsod je treba dolgo čakati, in železniški promet sploh ni prilagojen potrebam tujkega prometa. Tudi informacijska služba ne funkcijonira redno; seveda dokler bo »Putnik« v Skopju podružnica drugih uradov, ne more iti bolje.

Tako torej pišejo o turizmu v naši državi naši prijatelji. Lahko si mislite, kakšno reklamo nam potemtakem delajo ljudje, ki nam niso naklonjeni. Pri nas je bilo toliko anket o turizmu, da bi menda bil že čas, preiti od besed k dejanjem.

rijo, kjer mora mladina sedeti natrpna v nezdravih prostorih.

Toda tudi škofelčani se šole branijo, dani bi bili prostori z malimi stroški na razpolago. Škofljica je zadnje leta precej narasla. Tak kraj ob križišču 4 cest ima bodočnost. Blizina mesta zahteva izobraženih ljudi, saj se razširja med Ljubljano in Škofljo vas in manjša. Hise segajo še skoraj od Ljubljane do nas. Tu bi morali imeti nekaj takega kot je šola na Barju. Naj se ceste grade tu ali tam, pri nas bo križišče in šola spada na križišče, da ima mladina od vseh strani sveste. Točko so škofelčani že spametovali, da so šli na ogled v Šmarjo, ko je šlo za to, kje bi stala nova šola, in preprečili, da šmarški meštariji niso prišli na svoj račun, ko so zahtevali po 35 Din za m², da bi prodali svoje fivovate njive. Nova šola bi morala biti ali v sredi med šmarjo in Škofljo, ali pa pol na Škofljici, pol v Šmarji. Šmarja ni smotna, da bi zidala šola za okolico, zato bi se morala zavzeti za škofeljsko stran za to, da dobi zdaj 2 razreda in posreje več. To zahteva bodočnost mladine. Saj bo morda prišla prej ali slej tudi občina na Škofljo. Zato na delo za napredek, za šolo, za bodočnost.

Iz Šoštanja

— Strašna smrt otroka. Družino posestnika Goriška, p. d. Koca v Ravnah je v sredo zadela težka nesreča, ki ji je ugrabila jedra 3 letno hčerko Anico. Ob 12.30. je usahnulo mlado življenje: pod pritiskom poškodb od opeklin. Prejšnji dan zvečer se je otrok kretal ob svoji materi v kuhinji. Skakljal je sem in tja, poln otroške brezskrbnosti in razigranosti. Ko je mati za hip zapustila kuhinjo, je že nesreča segla po otrokovo veselje in življenje. Najbrž se je Anica preveč približala štedilniku ali kotlom, pod katerimi je bil ogenj, ki je oplazil spodnji del obleke. V trenutku je bilo nesrečno dekletce v plamenih. Na kričanje so prihiteli starši in pogasili ogenj, ki je pa med tem že opravił svoje delo. Anica je dobila tako hude opekline, da je naslednji dan podlegla. Tudi ta nesreča naj bo staršem v resen opomin, da otrok ni puščati samih v bližini ognja.

— Šahovski klub je otvoril letošnjo sezono. Klubski večeri so ob torkih pri Cerovski. Klub bo tudi letos organiziral več prireditve, med katerimi bo seveda najbolj zanimiv prvenstveni turnir.

— Velikasten pogreb ponesrečenega železničarja Laha. V torek popoldne so na šmartinskem pokopališču položili v grob 31 letnega Ivana Laha, železničarja, ki se je pred dnevi smrtno ponesrečil v Postojni, ko se je po naključju dotaknil električne žice. Truplo so pripeljali v domač kraj v Velenje, odkoder se je v torek razvil dolg žalni sprevod. Deputacije so poslali tudi italijanski železničarji. Okrog krste je bilo razvrščenih nad 40 vencev, kar je dokaz pokojnikove priljubljenosti. Iz Maribora je prispelo pevsko društvo »Drava«. Trije govorniki so se v odprtem grobu od dragega in skrbnega tovariša Laha poslovili ter omenjali njegovo vestnost v službi in iskreno tovarštvo. Kruto prizadeti družinici iskreno sožalje!

Z Jesenic

— Prizori kakor v pravljici. Kadar je v nočnih v novem plazu oditek (šarž), nastane mogočen rdeč sij, viden po vsej dolini gori od Srednjega vrha pri Kranjski gori do Begun in naprej do Predvorja. Sij je podoban mogočnemu požaru. Ko je sneg po belih hribih in dol, se je skozi krošnje od megla obloženega drevoja nudil krasen prizor rdečega sija, ki je očarjal vso okolico. Tako lepe slike ne vidiš niti v filmu.

— Nesreča v tovarni: Včeraj proti popoldnevu se je pripetila težja nesreča v tovarni. Okoli 20 let stari mizar Mrak Milan je pleskal ogrodje nove stavbe. Pri tem pa je padel več metrov globoko, zlomil si je nogo in dobil hude notranje poškodbe. Prepeljali so ga takoj v bolnico bratovske skladnice, nato pa v ljubljansko bolnico.

— V znamenju alkohola: V znanem vinotoku so se prejšnji večer stekli stari vinski bratci. Ko jim je cveček stopil v noge in korajža priklopila do vrha so se spopadli, da je tekla kri. Stari znanec naših gostiln K. L. je z desko, ki služi za sekanje mesa, na vso moč mahnil po glavi delavca Strnada Alojzja, doma z Vidma pri Krškem tako, da se je sesedel in so ga morali spraviti v bolnico, kjer je zopet prišel k sebi. Za svoj jušni čin se bo moral dobročinka K. L. zagovarjati pred sodiščem.

— Sport: V nedeljo popoldne se je vršila na igrišču »Bratstva« na Jesenicah prvorazredna prvenstvena nogometna tekma med SK »Kranj« : SK »Bratstvo«. Ta težki dvoboj so dobili domači v razmerju 3:2 (2:1). Tekma, ki se je vršila na močno zasneženem in razmočenem igrišču, je bila veselozihi tipično prvenstvena in zanimiva tudi z ozirom na teren, ki je zahteval igranje dolgih pasov. Zelo agilna je bila to pot domača publika, ki je strastno na-

vijala za domače moštvo, ki ima tudi lepe zaslugе za uspeh »Bratstva«. Želim, da tudi v bodoče tako pazio sledi borbi svojih igralcev ter jih vzpodbuja v tako borilni, a tudi dostojni obliki. Moštvo »Kranj« se pozna, da že delj časa igra prvorazredne prvenstvene tekme, kakor pa njegov rival »Bratstvo«. Moštvo »Bratstvo« je po dolgem času zopet enkrat v skoraj kompletni postavi ter igralo z veliko voljo in elanom. Vsi so bili dobri, vsi enako postrtovalni in tvorili celoto, ob kateri je podlegel kranjski »lev«. Med igro se je dvakrat ponovil mal incident, pri katerem sta imela igralca obeh klubov enake zaslugе. Oba je sodnik postavil še bolj na »hladne« kot je že itak bilo. Radi izključitve dveh igralcev in radi poškodb sta končali moštvi ta hud dvoboj in sicer »Kranj« z 8. Jesenice pa z 9. igralci. Tekmo je vodil z veliko avtoriteto in objektivnostjo g. Skalar iz Ljubljane.

Skrbi delavstva Strojnih tovarn

Ljubljana, 20. novembra. Delavstvo Strojnih tovarn in livarn je dan za dnem bolj v skrbeh, zlasti, odkar je zvedelo, da je podjetje v resnici v likvidaciji. Doslej je še vedno vsaj nekoliko upalo, da bo tovarna prej ali slej začela obratovati, odnosno, da jim bo vsaj kmalu izplačala zaslužene mezle. Zljaj je pa upanja zelo malo, ko je napovedana prisilna poravnava.

Upanje pa je, da bo delavstvo prejelo izplačane mezle, ker po zakonu, gre prvenstvo izplačilu delavskih zaslužkov v poravnalnem postopanju. Delavstvo bo vložilo svoje zahtevke najbrž že prihodnji teden. Rok je do 28. decembra. Zljaj se ni znano, kdaj bo prva poravnava, zato bo delavstvo moralo še dolgo čakati na svoj zaslužek.

Delavstvo je zljaj še posebno prizadeto, ker je preč zimo najtežje iskati in najti delo. Posebno kritične čase preživljajo družinski družniki, ki se ne morejo kratkoma seliti z družinami po sveti a trebnim za kruhom. Nekateri upajo, da bodo dobili delo v Banja Luki v povečani strojni tovarni. Tja je odpotoval že en delavec v začetku novembra, ko je začela obratovati livarna. Kvalificirano delavstvo, ki ga je največ med delavstvom Strojnih tovarn, bo dobilo prej ali slej delo v drugih tovarnah, tola vprašanje, kako se naj preživi dolej, zlasti zljaj pozimi, ko so izdatki za življenjske potrebe večji in ko je večina nezaposlenih že izpraznila podpore.

Se vedno je pa rahlo upanje, da bodo Strojne tovarne zopet začele obratovati. Vendar se pa ne moremo ozirati na vse govorice, ki se širijo zadnje čase o tovarni. Podjetje samo na tuli ne more izdati svojih poslovnih skrivnosti, ko preživlja tako ostro krizo.

Najsi bo izhod iz krize karšenkoli, nekaj je treba ukreniti čim prej, saj gre za več sto ljudi, ki je njih eksistenca resno ogrožena. Zlasti ne morejo čakati šivilne družine, ki se zdaj brez vsakih obhodkov, na samo razpovo, ko hojo šle slepali o izplačilu delavskih mezd.

Iz Ptuja

— Vodnikova družba je med svojimi letošnjimi publikacijami, ki jih je obsestvo sprejelo z izredno pozornostjo in priznanjem, izdala tudi povest »Sin« mladega pisatelja Ivana Potrca. Na to vredno delo našega očjega rojaka prav posebno opozorjajo vse Ptujčane in okoličane.

— Zastrupljenje krvi. Pred dnevi se je 27letni kočar Franc Ljubec iz Zabovcev nabodel na zarjavelo iglo ter rani ni posvečal posebne pozornosti. Rana se je pa začela gnjiti in nastopilo je zastrupljenje krvi. Mož je moral v bolnico.

— Iz življenjskega trga Na tržni dan v petek je bil naš trg dobro založen. Pozna pa se, da se bližamo zimi, ker je s tem primerno tudi nistopila draginja. Mlečni izdelki so bili danes razmeroma še dovolj po zmernih cenah. Dobi se tudi še salata endivja po 0.75 din za glavico. Zelje so prodajali po 0.50 do 1 din za glavico. Špinača po 0.50 do 0.75 din kupček. Pojavili so se tudi še slaninariji, ki prodajajo slanino po 13 do 14 din za kg, svinjako mero pa po 12 do 16 din kg. Perutnine je razmeroma malo. Kure prodajajo po 14 do 20 din komad. Ribe so bile samo navadne belice po 2 do 3 din.

— Sprememba posesti. Tukajšnji mesarski mojster Pernat Vincenc je kupil od trgovca Julija Tognio v Skomskovi ulici enonadstropno hišo.

Iz Zagorja

— Dobitki tombole gostilnega društva Zagorje so to pot ostali doma. Glavno tombolo, lepo spalnico, je zidela ga. Jelka Vodopivecova. Košir Franc iz Kotredjeza je dobil dvovalo, Jeronovi Fani pa je sreča naklonila skaftro bukovih drv, ravno prav za letošnjo zgodnjo zimo. Obisk tombole pa bi bil že z ozirom na težavno službo Florijanovih vojščakov, ki so posebno pri nas res pridni, lahko boljši.

Prav dvomimo, če so z izkupičkom za prodane tombolske karte prišli do svojega.

— Za mrtvega proglašeno. Okrožno sodišče v Litiži je uvelodlo postopanje, da se proglasi za mrtvega Pfeifer Alojzij iz Rov. Na rusko bojšče je odšel julija 1914 k 27. pp., odtlej pa ni glasu o njem.

— Štiri gošline so menjale svoje najemnike in sicer je prevzel gostilno pri Korbarju g. Mendušič, v ljudski kuhinji bo do nadaljnjega točil kapljico g. Kovač Davorin z gospo, gostilno pri Drnovšku pa je prevzel g. Sevek Ludvik iz Laškega, medtem ko je g. Drnovšek prevzel rudniško restavracijo v Toplicah za g. Vodenom, ki se je izselil v Maribor.

— Šolske vesti. Z Lok sta bili premeščeni učiteljici gđ. Dornik Gabriela v šmarje pri Jelšah, gđ. Medved Martina pa v Kozje. S prosvetnega oddelka banške uprave je prispel predlog, da naj bi se šola na Lokah osamosvoji, ker da ima zadostno število učencev in radi lažjega uradnega poslovanja. Še poprej pa bo treba, tako se zahteva v dopisu, preurediti poslopje, da bo čim bolj porabno. O vsem tem bo moral razpravljati krajevni šolski odbor in to čimprej. Načelno nima proti predlagani osamosvojitvi nihče tehtnih ugovorov, samo če bo dovoljno poskrbljeno za nemoten, sodobnim zahtevam ustrezajoč pouk. Veliko pregledavo bodo zidajala tudi stanovanja za učiteljsvo, posebno za bodočega upravitelja.

— Radijski v Franciji. V nedeljo tedaj je poslovala v gostini Ranzinger komisija, obtožena iz pobilneženega obratovodje rudarske družbe »Societe Houillere de Sarre & Moselle« iz Merzenbacha pri Marsu ter izseljenega duhovnika g. Grima Stenka. Nekateri rudarji odnosno v drugem delu zaposleni, do 32 let stari svojci ali sorodniki v Franciji zaposlenih rudarjev so pred nekaj časa prejeli odondod pisma, v katerih so bili pozvani, naj se zgoraj omenjenega dne zglase pri komisiji. V pismih jim je bilo zagotovljeno, da je zanje zaposlitev zagotovljena, če so že kdaj delali v jami in niso starejši od 32 let. Temu pozivu so se odzvali skoraj vsi. Zljaj čakajo nadaljnih navodil. Kolikor smo izvedeli, bo v kratkem odšel transport takih izseljenecv s posebnim vlakom iz Zagorja. Odpotovali bodo prigradeni iz krajev od Semce do Zagorja, kakih 250 po številu. Baje so jim zagotovljene vsaj 50 odstotno boljše življenjske prilike. O tem bomo še poročali.

Iz Trbovelj

— Praznik mira. V nedeljo so se zbrali okrog spomenika v vojni padlim tovarštem v Trbovljah borci iz svetovne vojne, da počaste spomin nešteti žrtvi, ki so padle v strašnem svetovnem klanju. Zopet je stopilo pred oči ono strašno trpljenje in žrtve, vsi karji tovariši, s katerimi so skupno prenašali vse trpljenje in pomnkanje na frontah, pa jim ni bilo dano, da bi se pred 19 leti vrnili v objem svojih dragih. Trboveljski bojevnik so se pred 11 leti lepo oddolžili spominu v vojni padlih tovarštev Trboveljčanov. Postavili so lep in pomemben spomenik, okrog katerega se sedaj leto za letom zbirajo na mirovni dan, da obudijo spomine na trpljenje v svetovni vojni. Ob pol 11. uri je bila služba božja v farni cerkvi, nato pa spominski govor in počastitev padlih tovarštev pred spomenikom. Lansko leto je uprava občine lepo odličila spomenik, tako da je bil ob 10letnici postavitve kakor nov. Morda bi se ob priliki le našla kakor sredstva, da bi se spomenik, ki je umetniško delo univ. prof. g. dr. Vurnika, le izpopolnil tako, kakor predvideva prvotni osnutek. Manjka namreč še ograja okrog spomenika, da bi se lahko v notranjosti nasadilo lepotično grmičevje in cvetje, s čimer bi izboljšali sedanja zapuščenost, saj štrli sredi trga kvilsku kakor grozeča pest vsem, ki se drznejo rožljati z orožjem in izizzvati na nove pokolje človeštva, ki utegne, če ne bo zmagal razum in bratstvo med narodi, utoniti v lastni krvi.

— Martinov večer CMD. Tukajšnji Ciril Metodovi podružnici sta priredili v nedeljo zvečer v dvorani Forte Martinov večer, ki je prav dobro uspel. Obisk sicer ni bil tak, kakor bi bilo želeli, vendar je pa bilo razpoloženje tem ugodnejše, kakor vedno na tej tradicionalni narodni prireditvi.

— Zadnja vprizoritv »Vesela božje pot« je bila tako obiskana, da mnogi niso dobili vstopnic. Tem v tolažbo povemo, da pripravila sololisko gledališče ponovitev veseligrce »Kariera kancista Winegac«, ki ne bo zbudila med gledalci nič manj smeha, razvedrila in zabave, kakor je »Vesela božja pot«. Igralo se bo v decembru.

Radioprogram

Nedelja, 21. novembra
8.00: veseli nedeljski pozdravi (plošče). — 8.15: Prenos cerkvene glasbe iz franč. cerkve. — 8.45: Verski govor (ravnatelj g. Jože Jagodic). — 9.00: Čas, poročila, spored. 9.15: Koncert Bežigrskega pevskega društva: vmes originalna švicarska godba (bratje Malenšek). — 11.00: Otroška ura: Teta Marička kramlja in prepeva. — 11.30: Koncert Radijskega orkestra. Solistka ga. Ksenija Vidali, članica Rar, gled v Ljubljani. 13. Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 13.15: Poekoine in vesela (plošče). — (Od daja prekinjena od 14. do 16. ure). — 16.00: Medžimurske narodne pje teret Stritar. — 17.00: Kmet. ura: Tularemeja in psevdoburkuloza pri zajeh (in drugih glodalih g. dr. S. Zibert). — 17.30: Nastop malih harmonikarjev. — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura: O naših znanosti (dr. Ivan Čaja, univ. prof.). — 19.50: Slovenska ura: Pevski sekstet »Mladost«; Sloveni in leto 1948. (g. dr. Ivan Grafenauer). — 20.30: Koncert poljske glasbe. Poje ga. Milena Strakelj-Verbičeva, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek. — 21.20: Prenos plesne glasbe iz kleti Emona. — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.30: Izseljenjski večer: 1) Uvodno predavanje (g. dr. Alojzij Kuhar); 2) Akademski pevski kvintet; 3) Pralovec-Bernard: Narodne s spremlejevanjem Radijskega orkestra, poje g. Marjan Rus; 4) Vodopivec: Kovačev študent—spevoigra (Sodeluje: Akademski pevski kvintet in gđ. Vida Rudolfova); 5) Recitacija; 6) Koncert Radijskega orkestra. Konec ob 23.30. uri.

Ponedeljek, 22. novembra

12.00: Priljubljani napavi (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas spored, obvestila. — 13.15: Opoldanski koncert Radijskega orkestra. — 14.00: Vreme, borza. — 18: Kulturna kronika: Sv. Primož nad Kamnikom (msgr. Viktor Steska). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura: dr. Benjamin Ipavc, najpomembnejši slovenski komunist v čitalniški dobi (Matija Bravničar, Ljubljana). — 19.50: Zanimivosti. — 20.00: Koncert Radijskega orkestra. — 20.50: Saksosofske solistične točke (plošče). — 21.10: Duet flaut (gg. Slavko Korošec, Silvester Drapal, prof. M. Lipovšek, klavir). — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Pevski koncert g. Angele Megla-Hauc. Konec ob 23. uri.

Torek, 23. novembra

11.00: Solška ura: Glasbeno predavanje: Blaž Potončnik, Gregor Rihar (g. prof. Matija Tome in dijaški pevski zbor). — 12.00: Operetni venčki (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Angleški skladatelji (plošče). — 14: Vreme, borza. — 18.00: Pester spored (koncert Radijskega orkestra). — 18.40: Krkanstvo in nacionalizem (g. dr. Veber, vseuč. prof.). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura: Petar Mrkonjič v Zagrebu (dr. Ivan Nevešček, publ.). — 19.50: Zabavni zvočni tednik. — 20.00: Večer starih mojstrov — Orkestralni in klavirski koncert. Sodeluje g. prof. Marjan Lipovšek in Radijski orkester. — 22.00: Čas, vreme, poročila spored. — 22.15: Za zabavo in oddih (plošče). Konec ob 23. uri.

Kupujte domače blago!

Prečitajte, predno kupite smuči!

Nekaj praktičnih nasvetov tistim, ki se nameravajo pridružiti armadi smučarjev

Ljubljana, 20. novembra. V sportnih trgovinah so v izlozbe že postavili smuči. K že stari armadi smučarskih bojevnikov se bodo letos prigrilali še novi rekruti. Slednjim hočemo dati nekaj praktičnih navodil, ko bodo izbirali in kupovali smuči.

Pravo dolžino smuči določijo tako, da s prsti iztegnjene roke dosežeš konico pokonci postavljenih smuči. Mnogo je tudi zagovornikov krajših smuči, ki se zlasti izkazuje v gozdnatem svetu in pri vzponu v ozkih kolovozih, ker z njimi spretnje obračamo. Vendar so daljše smuči hitrejše, ker se manj vdirajo. Prednost daljših smuči je tudi v tem, da so pri smuku stabilnejše ter sigurneje in z manjšimi treslji premagajo valovit svet. Pri nakupu je treba gledati, da niso konice smuči preveč zakrivljene, ker bi zaradi večje ploskve v globokem snegu naletele na prevelik odpor in bi se lahko zlomile. Zlasti važna pa je prožnost. Pravilno narejena smučka se, položena na tla, dotika tal le s konico in zadnjim koncem, dočim je srednji del konvavno dvignjen. Tega svojstva dobre smuči ne smejo izgubiti niti pri večletni uporabi. Da to dosežemo, jih napnemo, kakor pravijo smučarji. V sredino obeh plohov položimo po končani turi kos lesa, oba konca smuči pa zvezemo in postavimo pokonci s krivinami navzdol. Tako negovane smuči bodo dolgo obdržale prožnost.

Za navadnega zemljana, ki nima tekmovalnih ambicij, so najboljše smuči iz jesenovine. Na trgu so tudi javorove, bukovne in akacijeve smuči, ki se ceneje, a neprimerno slabše od jesenovih. Izmed naštetih lesov ima namreč edinj jesen potrebno prožnost, trdnost in trpežnost. Najboljši je gorski jesen, zlasti kraški, ki je z izjemno hickoryja najboljši les za smuči. Pri izbiranju je treba paziti, če so bile smuči narejene iz suhega lesa, kajti le take so ravne. Plohi iz svežega lesa so običajno zmerom nekoliko zviti, kar se da ugotoviti, če pogledamo smučko v smeri zloha.

Izredno važna je rast lesa, to so črte, ki potekajo preko lesa in kažejo njegovo starost. Najboljše smuči so take, ki imajo na končnih ploskvah (gledano na zadnji del smučke) te črte v obliki navzgor ali navzdol zakrivljenega loka. Zlasti izvrsne so navzgor potekajoče rasti. Čim manj je teh lokov, tem boljše je smučka,

vendar se le izjemno najde smučka, ki je brez rasti. Takša smučka je pravo zlato in povsem enakovredna hickoryjevi. Paziti je treba, da rasti ob strani smučke ne potekajo navzdol v smeri drsalne ploskve, temveč navzgor. Navzdol potekajoče rasti se namreč hitreje obrabijo in izgubi smučka gladkost. Take smuči zavrzimo. Dobimo pa tudi plohe z vzporedno potekajočimi rastmi. Ti so znatno slabši, ker se sčasoma na drsalni ploskvi napravijo žlebički, ki močno ovirajo gladko drsenje. Les s prečnimi rastmi ima spet napako, da preveč obremenjuje robove, ki se naglo skrhajo. Torej še enkrat na kratko: najboljše je les, ki ima zadaj rasti v lokih, na stranski ploskvi pa vodoravno.

To so v glavnem najvažnejše smernice pri nakupu dobrih smuči. Oprezen kupec bo morda še pazil, da ne bo smučka imela blizu krivine grčo, kajti tak ploch se hitro zlomi.

Šole se branijo

Škofljica, 19. novembra. Kje — boste rekli — kje? Gotovo kje v hribovskih krajih. O ne, v okolici Ljubljane, prav pred nosom bele Ljubljane. Da so se je branili za časa Marije Terezije, češ: kdo bo pa krave pasel, to je znana stvar, dandanes pa si je povsod žele. Ne žele pa si je pri nas, to se pravi: žele si jo že, ampak da bi jo vzeli, tega pa ne. Doslej smo imeli in imamo še šolo v Šmarji. Svoj čas je bila ta vas središče, dekanija, šola in občina, ki je obsegala na vzhod vse kraje preko Grosuplje, na zapad pa vse preko Škofljice tja do Lavrice.

Grosupeljski so se že popolnoma osamosvojili in imajo danes svojo faro in lepo šolo, ki je lahko drugim za zgled. Šmarja je namreč tako opesala, da v nji mnogo let niso mogli najti moža, ki bi bil za župana. Tudi dekanija ni več, kot je bila. Včasih je bila Šmarja znana vas, danes je nihče ne pozna. Največja reva v nji je šola. Šola sega še v čase šmarškega šomoštra, ko se je učilo še po starem. Potem se je razširila pred vojno na trirazrednico, po vojni na šestrazrednico. A stara šola, zgrajena na vlažnih tleh, že davno ne zadošča. Ker pa bi nova šola — nekaj stala, je šmarci rajši ne marajo. Tako je hotela učna uprava prenesti dva razreda na Škofljo, da ne bi morali mali škofeljski otroci hoditi skoraj uro daleč v šma-

Wl. Szaniawski:

Doma najbolje

Zvečer pri čaju pravi gospod Hipolit Zevci:

— Jutri ne pojdem v pisarno.

— Kaj pa je? Pa vendar nisi bolan? Saj ti vedno pravim, da premalo paziš nase! — se jame razburjati žena.

— Kaj šet Konec leta je tu, pa moram sestaviti bilanco. To delo pa zahteva mir, a pri nas v pisarni je vedno polno strank, da človek včasih ne ve, kje se ga glava drži. In tako sem sklenil sestaviti bilanco doma, v miru...

— Prav si storil. Povsod je dobro, doma najbolje. Bom že poskrbel, da boš imel mir in da te ne bo pri delu nihče motil.

Drugo jutro, ko je gospod Hipolit takoj po zajtrku in po odhodu otrok v šolo razložil svoje papirje lepo po mizi in se pripravljal k delu, se je pa že začel iz kuhinje glasen pogovor. V naslednjem trenutku se je pogovor izpremenil v srdito izmenjavo nazorov, da se je razlegalo po vsem stanovanju.

— Vprašam te, Marička, kje si imela oči? Le kje si jih imela? — se je jezila gospodinja. — Saj sem ti vendar dejala, da kupi tri četrti kile mesa za zrezek, ti si mi pa prinesla samih kosti.

— Ne vem, gospa, kako je to mogoče. Saj sem...

— Zato pa vem jaz! Nisem gospodinja

od včeraj, hvala bogu. Takoj mi pojdeš s tem nazaj, naj ti mesar zamenja. Spetoma pa stopiš k branjevki po par jajčk.

— Kaj pa, če mi ne bo hotel dati drugega mesa? Mož je tako robot — je ugovarjala Marička.

— Kaaj?! Le naj mi poskuši! Sama mu pojdem zabrusit v obraz, kar mu gre. Sicer je pa k sreči doma tudi gospod, on mu že pokaže. Zagrozi mu s policijo in protokolom.

Hočeš nočes je Marička ognila ruto in odhitela. Vrata je zaloputnila za seboj tako močno, da je gospoda Hipolita kar v ušesih zbudilo.

Gospodinja je pa stala ta čas že pred možem in mu temeljito pojasnjevala položaj:

Albin Prepeluh

Ljubljana, 20. novembra. Se večeraj je sedel ravnatelj in predsednik Blasnikove tiskarne, znani publicist, novinar in politik g. Albin Prepeluh dobre volje v svojem uradu, a danes tega poplarnega moža ni več med živimi. Na svojem domu v Dobroli ulici 22 na Mirju je davi o 5. nepričakovano izdihnil. Vetal je s postelje in potožil soprogi Pavli, da mu je slabo. V naslednjem hipu je omahnil v večnost. Zadel ga je srčna kap.

Albin Prepeluh je bil rojen v Ljubljani in star je bil šele 57 let. Studiral je gimnazijo, potem pa je nadaljeval študije kot samouk in kmalu je bil v prednjih vrstah bivše socialistične stranke. Že pred vojno je precej pisal, njegovi članki so izhajali pod psevdonimom »Abditus« v »Naši zapiski«, »Demokraciji« in »Novih zapiskih«. Kot publicist je vzbudil s svojim temeljitim znanjem na polju sociologije in vobče s svojim širokim obzorjem splošno pozornost. Izdal je tudi knjige »Reformacija in socialni boj slovenskih kmetov«, »Socialni problemi«, »Problemi malega naroda«. V boju za zemljo in državo (1928), v katerih se je med intelektualci uveljavil kot eden prvih ideologov marksistične doktrine na slovenskih tleh.

Aktivno je pa posegal tudi v vse naše javno življenje. Po prevratu je organiziral pri takratni deželni vladi oddelek za socialno skrbstvo in pozneje je postal njegov poverjenik. Zmalu se je pa umaknil iz politike, v kateri je igral precej vidno vlogo in prevzel vodstvo Blasnikove tiskarne, ki se je prav pod njim uspešno razvila. V zadnjem času se je udeleževal tudi združnega gibanja in je bil kot tak član uprave odbora Zveze gospodarskih združenj in član Novinarske zadrge za zgradbo novinarskega doma. Član Društva tiskarjarjev

v Sloveniji in Združenja grafičnih podjetij. Pokojnik je bil tudi član Pokojniškega zavoda. Iz našega življenja je izginila marikantha osebnost, vnet borec za socialne pravice, plemenit in vrl moč, ki ga bomo ohranili v častnem spominu.

Pokojnik zapušta užalošeno soprogo Pavlo in tri otroke, Marka, Janeza in Marjanco. Pogreb bo v ponedeljek ob 15. izpred hiše žalosti Dobroli 22.

Naj mu bo lahka domača gruda, ugledni rodbini naše iskreno sožalje!

Velika sleparija z usnjem

Ljubljana, 20. novembra. Neka velika tovarna usnja je prešla pred nekaj dnevi telefonično naročilo znane ljubljanske trgovca z usnjem, za veliko dobavo podplatov. Tovarna je bila takoj pripravljena dobaviti blago in res se je že popoldne oglašil voznik, ki je naložil naročeno blago v vrednosti okrog 23.000 din ter ga odpeljal, kakor mu je bilo naročeno, v neko skladišče. Ko pa se je inkasant tovarne naslednji dan zgledal pri trgovcu, ki je blago naročil z računom, je ta debelo pogledal, kajti o vsej stvari ni ničesar vedel. Sluga je hitel nazaj v tovarno ter zahteval nemudoma prijaviti šefu. Ta je takoj zaslišal zvito sleparijo, in se je brž obrnil na policijo.

Policija je šla takoj na delo in že večeraj poiskala voznika, ki je odpeljal blago. Ta je sam strmel, ko so mu povedali, da je vozil prislepajeno blago, zato ni prav nič okleval in tudi takoj povedal, kam je blago zapeljal. Policijski organi so odšli v skladišče, kjer je bilo spravljeno usnje, pa so ga našli praznega, pač pa so zvedeli, da je bilo usnje že ponoči zopet odpravljeno drugam. Kam, niso vedeli povedati. Policija je morala še nadalje poizvedovati in je res večeraj dognala, da so usnje pokupili od raznih posredovalcev nekateri

ljublanski trgovci. Ko so imeli to sled, so kmalu prišli nekaj posredovalcev, slednjim pa istaknili tudi pravega sleparja, ki je naročil usnje v tovarni in sicer v oseh še znanega sleparja 31-letnega trgovskega potnika in strokovnjaka v branži z usnjem, Jožeta Turnerja iz Ljubljane. Polcija je usnje zaplenila in ga vrnila lastniku, Turnerja, ki je že šestkrat sedel zaradi sličnih sleparij, pa je izročila sodišču, kjer bo prejel zaslišeno kazen.

PRI ZDRAVNIKU

Zdravnik: Torej gospe, vaš mož mene je isti samo ovsen zdrob. Zdaj vam pa napišem še recept.

— Oprostite, gospod doktor, recepta ne potrebujem. Ovsen zdrob bom že znala skuhati tudi brez recepta.

TEŽKO VPRAŠANJE IZ ZEMELJEPIJA

— Povej nam torej, kje so meje Kitajske?

— Prosim, gospod učitelj, danes še nisem čital dnevnika.

STAJERSKA JABOLKA

kanada, bobovce, mošanke, gambovčke dobavlja vsako množino tudi franco Ljubljana Martin Šumer, eksport sadja. Slov. Konjice. Naročila sprejema Ciril Tušek, Rožna dolina, c. V/2, telefon 11-44. 2634

Posteljne mreže

izdelujem iz pobakrene in pocinkane žice vseh velikosti. Iste sprejemam v popravilo po najnižji ceni.

Alojz Andlovic

Rimska c. 2 — Gregorčičeva 5

ribje olje

iz lekarne dr. Piccolija v Ljubljani se priporoča bledim in slabotnim osebam

BARVANJE LAS

specialno izvršuje v vseh nijanah Frizerski salon »Rakare«, Prešernova ulica 7., nasproti stasčičarne »Košak« 46-2

PRILIKA

ugodnega nakupa trenčkotov, hubertasov, obleke, perila itd. PRESKER Sv. Petra cesta 14.

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

50 PAR ENTLANJE

ažuriranje, vzevanje zaves, perila, monogramov, gumblice. Velika zaloga perja po 6.75 din. »Julijana«, Gosposvetska cesta 12.

NAJBOLJŠI TRBOVELJSKI

premog brez prahu, KOKS, SUHA DRVA. **I. POGACNIK** Bohoričeva 6 — Telefon 20—59 24 L

FIZOL, LEČO,

luščeni grah, mak, orehova jederca in krompir nudi najceneje Sever & Komp., Ljubljana, Gosposvetska cesta 5. 2655

OREHOVA JEDRCA

in cvetlični med nudi najceneje J. MENART, Domžale. 59L

ZA MALO DENARJA

DOSTI MUZIKE! Jutri 21. XI. DOMACA ZABAVA kolone, najboljša stajerska in dolenska vina NA JEZICI pri starem znancu GOSTILNE BRISKI Pridite takoj po kosilu! Nasvidenje!

DOPISI

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

MOŠKI

ki trpijo za seksualno neurastenijo,

impotenco

oslabelo funkcijo spolnih žlez itd., poskusite

OKASA

100 tablet Din 220.— 50 tablet Din 110.— Dobijo se v vsaki lekarni.

Lekarna **Mr. Rožman** Beograd — Terazije 5

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

SNEŽNE ČEVLJE

galoše, kakor tudi druge čevlje popravlja »Expres« brzopopravilnica, Sv. Petra cesta 6. 2681

DOMACA ZABAVA

bo jutri pri Martincu v Zg. Šiški. Dobra kuhinja, izbrana vina. Igra salonski orkester. 2692

Z nobenim drugim reklamnim sredstvom ne morete doseči enakih učinkov, kakor s časopisnim oglasom. Čigar delokrog je neomejen. Časopis pride v vsako hišo in govori dnevno desetstično čitateljev. Redno oglašanje v velikem dnevniku je najuspešnejša investicija, ki prinese korist trgovcu in kupcu.

Vse naše inserente in tiste, ki nam na oglaševanje v našem listu pošiljajo pismene ponudbe, opozarjamo, da smo na našem poslopiju v Knačevi ulici št. 5 namestili posebno nabiralnik rdeče barve, v katerem ponudniki lahko puščajo svoje ponudbe, prav tako pa tudi inserenti naloge za oglaševanje. Inserenti nam v primeru, če nam oglaševne naloge puščajo v nabiralniku, morajo odgovarjajoči znesek priložiti v zbirnikih, ker sicer oglasov ne bomo uvrščali.

Vse naše inserente

Hranilnica dravske banovine Ljubljana

prej Kranjska hranilnica

USTANOVLJENA LETA 1820 — STANJE VLOG DIN 170.000.000.—

Ekspozitura Kočevje

Trg kralja Aleksandra 84

Obrestuje vloge na knjižice in tekoče račune do 5%, dovoljuje posojila po 8% in posreduje nakazila ter vse druge denarne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Vse vloge so prosto razpoložljive.

Za vse obveznosti jamči dravska banovina z vsem svojim premoženjem in svojo davčno močjo.

Naznanjamo javnosti žalostno vest, da je danes nepričakovano umrl naš dolgoletni odbornik gospod

Albin Prepeluh

PUBLICIST

Zasluznega socialnega delavca in pisatelja ohranimo v prijaznem spominu.

V Ljubljani, dne 20. nov. 1937.

ODBOR SLOVENSKE MATICE

Umrli nam je danes naša ljubljena soproga in dobra mamica gospa

Amaliya Kocjan

roj. Sever

SOPROGA PEKOVSKEGA MOJSTRA

Drago pokojnico pripeljemo v Trbovlje, kjer se bo vršil pogreb v ponedeljek, dne 22. t. m., ob 4. uri popoldne na farno pokopališče.

TRBOVLJE, dne 20. XI. 1937.

ZALUJOČI SOPROG JOSIP IN SINČEK JOŠKO.

Naznanjamo žalostno vest, da je danes nepričakovano umrl gospod

Albin Prepeluh

predsednik tiskarne, publicist in poverjenik v pokoju

V pokojniku smo izgubili skrbnega in dobrega šefa, ki mu ohranimo najlepši spomin.

LJUBLJANA, dne 20. novembra 1937.

URADNIŠTVO IN USLUŽBENSTVO J. BLASNIKA NASL. D. D. V LJUBLJANI

INSERIRAJTE V „SLOVENSKEM NARODU“

Sporočamo, da je danes nepričakovano umrl naš predsednik, gospod

Albin Prepeluh

PUBLICIST IN POVERJENIK V POKOJU

V prezgodaj umrlem smo izgubili skrbnega predsednika, ki je posvetil vse svoje moči napredku podjetja.

LJUBLJANA, dne 20. XI. 1937.

UPRAVNI SVET J. BLASNIKA D. D. LJUBLJANA

Sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da nas je danes nepričakovano in prezgodaj zapustil naš skrbni in dragi soprog, oče, brat in svak, gospod

Albin Prepeluh

PREDSEDNIK TISKARNE, PUBLICIST IN POVERJENIK V POKOJU

Pogreb dragega pokojnika se bo vršil v ponedeljek, dne 22. novembra, ob 3. uri popoldne iz Dobroli ulice št. 22.

LJUBLJANA, dne 20. XI. 1937.

ZALUJOČI OSTALI

„LA TOJA“ Razirna krema

EDINSTVENA NA SVETU

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo:

Chemotechna, Ljubljana, Mestni trg 10

Vsem,

kateri potujejo v ZAGREB,

priporočam

HOTEL MILINOV

na Jelačičevem trgu

Cene sobam znižane. V hiši najmodernejša Velika kavarna. Prvovrstna restavracija s prvovrstno kuhinjo. Menu din 16.— in din 20.—

Priporoča se lastnik

Joško Petan

Zima je tu...

59.-

Topli otroški čevlji, izdelani iz finega usnja, toplo podloženi in obšiti s fino koževino.

49.-

Snežke za otroke, toplo podložene, varujejo Vaše otroke vlage in prehlada. Od št. 31—38 din 59.—

39.-

Priljubljene ženske copate, izdelane iz toplega volnenega dubla, s klobočevinastim vmesnim podplatom.

39.-

Elegantne in močne moške galoše s posebno ojačenim podplatom varujejo Vaše čevlje vlage, a hišo blata.

69.-

Elegantne damske snežke z okrasom, ki se zapenja na dva gumba.

99.-

V teh čevljih Vam bodo noge kot v peči. Izdelani so iz toplega sukna in obšiti z usnjem.

129.-

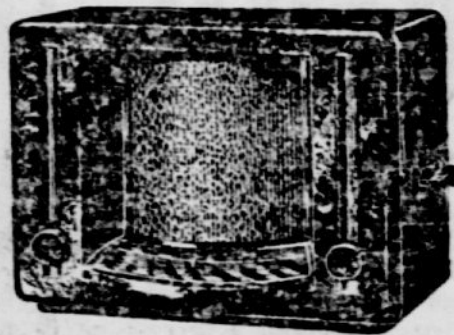
Novost 1938. leta je ta topli damski suknjeni čevljiček z modernim okrasom na ristu. Za zimo in mrz.

109.-

Moškim priporočamo za štrpaci čevlje iz močnega boksa z elastičnim podplatom.

Rata

4+1 cevni super za vse valovne dolžine

Din 175.— MESEČNO

pri

PHILIPS RADIOzastopstvu **H. SUTTNER, Ljubljana**

Aleksandrova 6

Ugoden nakup starih aparatov!

MATADOR II V6 4+1 cevni superpozicijski prejemnik z oktavo - regulator zvoka - osvetljena skala z izpisanimi imeni postaj - selektivnost 8kHz - pretikalo za vse napetosti - 9 Wattna končna pentoda - 3 valovna območja: 16.7—51 m, 198—585 m, 725—2000 m.

Čevlji

otroški vseh vrst po zelo ugodnih cenah od 30 Din naprej. Moški boxlak, sportni, štrpaci po vseh cenah od 115 naprej. Ženski elegantni od 60 Din naprej. S mučarski zbiti ali šivani od 140 Din naprej v vseh najnovejših raznoterostih. Vse blago je samo iz prvovrstnega usnja (brez papirja).

TRGOVINA ČEVLJEV, preje Dunajska c. »Pri Pollaku«, sedaj »TRIUMF«, Kolodvorska ulica 11.

HALO!

HALO!

V SOBOTO IN NEDELJO VSI V
»HOTEL LLOYD«

kjer se točijo prava šibeniška vina, odlikovana na londonski razstavi. Belo, črno, opolo din 10.—, čez ulico din 9.—. Menu din 10.—. Pečenice, krvavice, morske ribe.

Priporoča se

Hotel Lloyd

Otroški vozički, dvokolesarji, sivi sivi usnjenejši motorji, otroški modelov trikotniški pogonilniki PO ZELO NIZKI CENI — CENIMI PRANKO!

»TRIBUNA« F. BATJEI
LJUBLJANA, Karlova cesta 4 — Podružnica MARIBOR, Aleksandrova cesta 26URE—BUDILKE
SREBRNINO
ZLATNINO

dobite v največji izbiri pri

H. Suttner

Ljubljana 5

Zahtevajte brezplačni cenik!

2 raznašalca

kolesarja za vodmaki, trnovski in viki okraj takoj sprejme uprava »Slovenskega Naroda«. Izključno kolesarji naj se javijo v sredo, dne 24. t. m. od 1. do 2. ure popoldne v pisarni uprave »Slovenskega Naroda«.

HERSAN ČAJ

DELUJE

dobro pri obolenju želodca, jeter in ledvic. Pomaga pri arteriosklerozi in hemoroidih.

OLAJSUJE

muke in boli pri revmatizmu in bolečinah v kosteh.

UBLAZUJE

obolenja pri mesečnem perilu in menli.

ODSTRANJUJE

motnje debelitve in vas dela vitke.

Dobiva se v vseh lekarnah.

Reg. št. br. 19.830-1933

Makulturni papir

proda

uprava »Slovenskega Naroda«
Ljubljana, Knaflijeva ulica št. 5